

**Izvještaj o izvršenju Programa zvanične statistike za period
2019 - 2023. godina**

Podgorica, mart 2024. godine

I UVOD	2
II PROGRAM ZVANIČNE STATISTIKE 2019 - 2023. GODINE.....	3
III PREGLED RAZVOJNIH CILJEVA ZVANIČNE STATISTIKE - OPŠTI CILJEVI	7
1. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva.....	7
2. Edukacija statističara	8
3. Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama.....	10
4. Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike	11
5. Dalja implementacija Kodeksa prakse evropske statistike	11
6. Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike.....	13
7. Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva.....	14
IV PREGLED OČEKIVANIH REZULTATA ZVANIČNE STATISTIKE - SEKTORSKI CILJEVI	
1. DEMOGRAFIJA I SOCIJALNE STATISTIKE.....	17
2. EKONOMSKE STATISTIKE.....	23
3. SEKTORSKE STATISTIKE	26
4. ŽIVOTNA SREDINA I VIŠEDOMENSKA STATISTIKA.....	30
V RAZVOJNE AKTIVNOSTI ZVANIČNE STATISTIKE KOJE SE NE MOGU RASPODIJELITI PO OBLASTIMA	
VI PROIZVOĐAČI ZVANIČNE STATISTIKE.....	36

Pregled realizovanih statističkih istraživanja shodno Programu zvanične statistike 2019 - 2023. godina

I UVOD

Odredbama [Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike](#) („Sl. list Crne Gore”, broj 18/12 i 47/19), predviđeno je da se aktivnosti zvanične statistike zasnivaju na petogodišnjem programu zvanične statistike i godišnjim planovima zvanične statistike. Program i planove donosi Vlada Crne Gore, a oba dokumenta objavljuju se u Službenom listu Crne Gore. [Program zvanične statistike za period od 2019. do 2023. godine](#) objavljen je u “Sl. listu Crne Gore”, br. 7/19 i dostupan je na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku (u daljem tekstu: Program). Na osnovu Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike i Programa donosi se godišnji plan zvanične statistike, za svaku kalendarsku godinu posebno. Uprava za statistiku, kao koordinator statističkog sistema, priprema program i plan u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike, nadležnim za određene statističke oblasti. U skladu sa obavezom iz člana 26 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, Uprava za statistiku je pripremila *Izvještaj o izvršenju Programa zvanične statistike 2019 - 2023. godina*.

Izvještaj o izvršenju Programa zvanične statistike 2019 - 2023. godina, Uprava za statistiku je pripremila u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike: Ministarstvom finansija, Centralnom bankom Crne Gore, Ministarstvom nauke, Poreskom upravom, Upravom carina, Institutom za javno zdravlje Crne Gore, Fondom za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fondom za zdravstveno osiguranje i Komisijom za tržište kapitala.

Izvještaj o izvršenju Programa zvanične statistike 2019 - 2023. godina pruža informacije o:

- ostvarenim razvojnim ciljevima zvanične statistike planiranim u navedenom petogodišnjem periodu;
- realizovanim rezultatima zvanične statistike po statističkim oblastima;
- ostvarenim razvojnim aktivnostima koje se ne mogu raspodijeliti po statističkim oblastima;
- listi proizvođača zvanične statistike, kao i osvrt na očekivane probleme za realizaciju.

Probna istraživanja koja su se realizovala tokom probnog perioda definisanog Programom, nose status “*nerealizovana*”, jer ocjena kvaliteta izvora podataka nije zadovoljila statističke kriterijume za proizvodnju rezultata zvanične statistike. Iz navedenog razloga, podaci prikupljeni ovim istraživanjima ne mogu biti korišćeni za proizvodnju zvanične statistike, u skladu sa članom 33 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistika. Za takva istraživanja nastavljen je period probne statističke proizvodnje i/ili je isto obustavljeno do unapređenja kvaliteta izvora podataka. Situacija usljed COVID - 19 pandemije, kreirala je značajno drugačije okruženje za proizvodnju i diseminaciju zvanične statistika, što je uticalo na realizaciju statističkih aktivnosti.

II PROGRAM ZVANIČNE STATISTIKE 2019 - 2023. GODINE

Na nivou statističkog sistema Crne Gore, u okviru Programa definisane su 234 statističke aktivnosti različite periodičnosti sprovođenja, od kojih je u nadležnosti Uprave za statistiku 175 (ili 75%), dok su drugi proizvođači zvanične statistike definisali 59 (ili 25%) statističkih aktivnosti, koje se na godišnjem nivou planiraju i realizuju kroz godišnje planove zvanične statistike.

Tokom izvještajnog perioda, od ukupnog broja definisanih statističkih aktivnosti, realizovano je 197 (ili 84%), a 37 (ili 16%) statističkih aktivnosti nije realizovano. Detaljan pregled statističkih aktivnosti dat je u tabeli 1. na nivou statističkog sistema Crne Gore, planirana statistička istraživanja shodno Programu zvanične statistike 2019 – 2023. godina i njihova realizacija na godišnjem nivou shodno godišnjim planovima zvanične statistike. Situacija usljed COVID - 19 pandemije kreirala je značajno drugačije okruženje za proizvodnju i diseminaciju zvanične statistike, što je uticalo na realizaciju statističkih aktivnosti.

Tabela 1. Pregled ukupnog broja statističkih aktivnosti definisanih Programom i realizovanih na godišnjem nivou kroz Godišnji plan zvanične statistike¹

Red. br.	Naziv proizvođača zvanične statistike	Planirane statističke aktivnosti petogodišnjim Programom	Godišnji plan zvanične statistike 2019.	Godišnji plan zvanične statistike 2020.	Godišnji plan zvanične statistike 2021.	Godišnji plan zvanične statistike 2022.	Godišnji plan zvanične statistike 2023.
1.	Uprava za statistiku	175	177	167	158	155	162
2.	Ministarstvo finansija	7	5	5	5	5	5
3.	Ministarstvo nauke	2	2	1	0	0	0
4.	Centralna banka Crne Gore	13	9	11	13	14	15
5.	Poreska uprava Crne Gore	7	6	6	5	7	6
6.	Uprava carina	1	1	1	1	1	1
7.	Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	2	2	2	2	2	2

¹ Izvor: [Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2019, 2020, 2021, 2022 godinu](#)

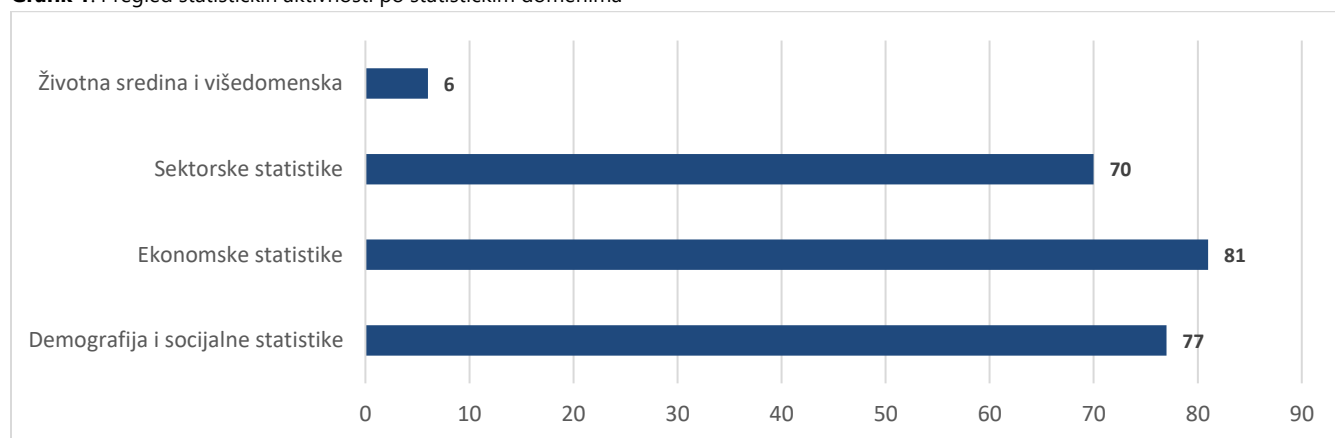
Red. br.	Naziv proizvođača zvanične statistike	Planirane statističke aktivnosti petogodišnjim Programom	Godišnji plan zvanične statistike 2019.	Godišnji plan zvanične statistike 2020.	Godišnji plan zvanične statistike 2021.	Godišnji plan zvanične statistike 2022.	Godišnji plan zvanične statistike 2023.
8.	Fond za zdravstveno osiguranje	2	2	2	2	2	2
9.	Institut za javno zdravlje Crne Gore	14	12	10	11	10	12
10.	Institut za javno zdravlje Crne Gore, Ljekarska komora Crne Gore	1					
11.	Institut za javno zdravlje Crne Gore, Fond za zdravstveno osiguranje, Ministarstvo finansija	1					
12.	Komisija za tržište kapitala	3	3	3	3	3	3
13.	Uprava za statistiku u konzorcijumu sa naučno-istraživačkom zajednicom	1					
14.	Uprava za statistiku u saradnji sa naučno-istraživačkom zajednicom	5					
UKUPNO		234	219	208	200	199	208

Statističke aktivnosti definisane Programom zvanične statistike 2019 - 2023. godina podijeljene su u četiri statističkih domena (234):

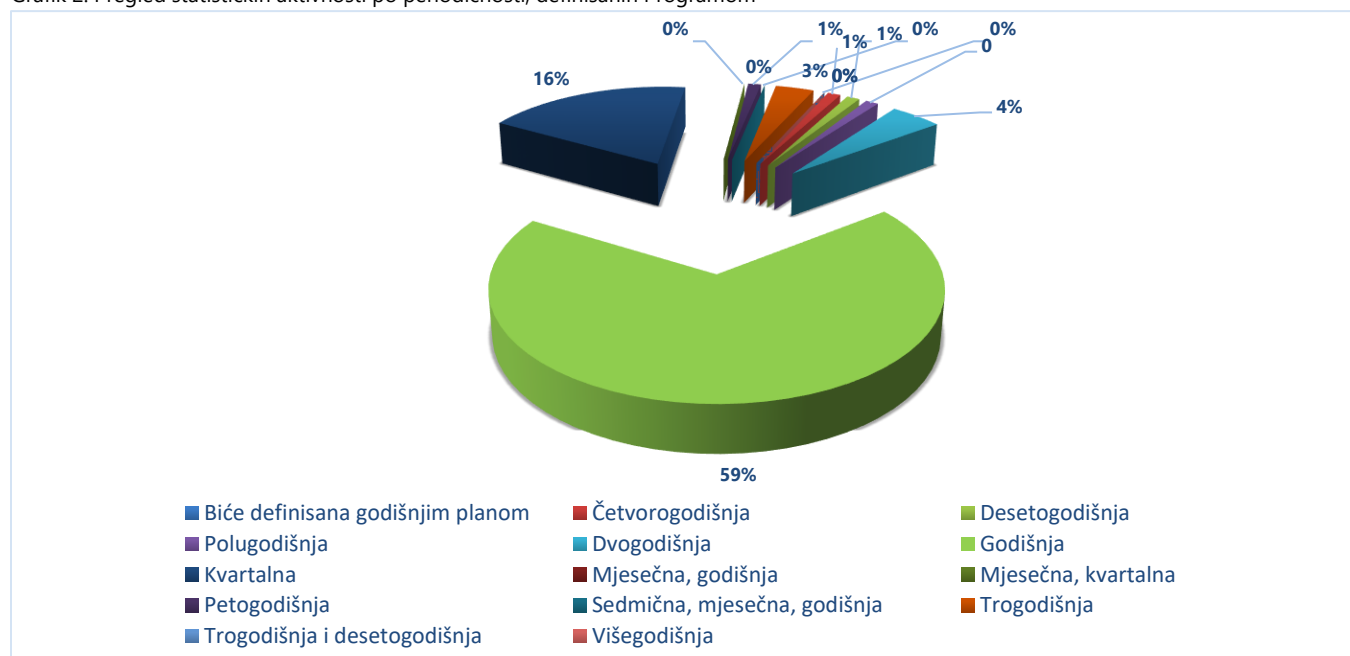
- Demografska i socijalna statistika (77);
- Makroekonomska statistika (81);
- Poslovna statistika (70) i
- Životna sredina i višedomenska statistika (6).

Detaljnije o realizaciji po statističkim domenima dato je u nastavku izvještaja u poglavlju IV - Pregled očekivanih rezultata zvanične statistike.

Grafik 1. Pregled statističkih aktivnosti po statističkim domenima

Grafik 2. Pregled statističkih aktivnosti po periodičnosti, definisanih Programom

Aktivnosti zvanične statistike zasnivaju se na [Programu zvanične statistike 2019 - 2023. godina](#), koji se u skladu sa [Strategijom razvoja zvanične statistike za period 2019 - 2023. godina sa Akcionim planom](#), donosi za petogodišnji period.

Program se realizuje u kontinuitetu, kroz realizaciju godišnjih planova zvanične statistike, koje priprema Uprava za statistiku u saradnji sa proizvođačima zvanične statistike, a donosi Vlada Crne Gore.

Ukupan broj statističkih istraživanja iz godišnjih planova zvanične statistike ne mora da odgovara broju istraživanja definisanih u Programu za određenu godinu, zbog mogućeg uvođenja novih i/ili probnih istraživanja ili ukidanja istraživanja usljed nedostatka kapaciteta ili neadekvatnih izvora podataka, kao i zbog dinamike njihovog sprovođenja.

U skladu sa članom 50 *Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike*, Uprava za statistiku, jednom godišnje, objavljuje [Kalendar objavljivanja statističkih podataka](#), kako bi korisnici rezultata zvanične statistike bili pravovremeno obaviješteni o podacima, o vrsti istraživanja i datumu objavljivanja podataka.

Svi *Kalendar objavljivanja statističkih podataka* pripremani su u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike i dostupni su na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku.

Izveštavanje o realizaciji podzakonskih akata statističkog sistema definisano je članom 26 *Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike*.

[Godišnji i završni izvještaji](#) pripremaju se po isteku vremenskog roka za koji je podzakonski akt donijet, a usmjereni su na rezultate aktivnosti realizovane u izvještajnoj godini. Izvještaje usvaja Vlada Crne Gore i dostupni su na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku:

- godišnji izvještaji o izvršenju Programa zvanične statistike;
- godišnji izvještaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike;
- godišnji izvještaj o realizaciji akcionog plana Strategije razvoja zvanične statistike i
- završni izvještaj o sprovođenju Strategije razvoja zvanične statistike (po isteku sprovođenja strateškog dokumenta).

III PREGLED RAZVOJNIH CILJEVA ZVANIČNE STATISTIKE - OPŠTI CILJEVI

U navedenom petogodišnjem periodu definisane su aktivnosti zvanične statistike, kroz pregled razvojnih ciljeva zvanične statistike koji se odnose na:

1. Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva

Ključna dostignuća u relizaciji razvojnog cilja 1. *Uspostavljanje stalnog dijaloga sa korisnicima podataka i razvoj partnerstva* su:

- Uprava za statistiku je u periodu od 2019 -2023. godine potpisala **sedam sporazuma o saradnji** i to sa: Privrednom komorom Crne Gore (2019); Kancelarijom za trgovinske odnose Ambasade Turske u Podgorici (2019); Ministarstvom nauke Crne Gore (2019); Romskim savjetom (2019); Ministarstvom sporta i mladih (2020); Institutom za socio-ekonomske analize – ISEA (2021) i sa Univerzitetom Crne Gore - Ekonomskim fakultetom u Podgorici (2022);
- **uspostavljeno formalno partnerstvo sa UNDP-em** (program Ujedinjenih nacija za razvoj), kroz realizaciju projekta BUR III - Montenegro second biannual update report i UNICEF- om, kroz realizacijuprojekta MICS - Multiple Indicator Cluster Surveys. [Izveštaj o nalazima istraživanja višestrukih pokazatelja 2018.](#) objavljen je u decembru 2019. godine i dostupan je na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku. U cilju predstavljanja rezultata istraživanja široj i stručnoj javnosti organizovano je niz regionalnih prezentacija/događaja u tri opštine: Berane, Tivat i Danilovgrad;
- u decembru 2019. godine, **organizovana je studijska posjeta EK-EUROSTAT-u za tri predstavnika medija.** Cilj organizovanja studijske posjete je promocija statističke pismenosti predstavnika medija, u zemljama zapadnog Balkana;
- tokom 2019. godine **predstavnici Uprave za statistiku prezentovali su ulogu zvanične statistike na šest Odbora udruženja Privredne komore Crne Gore**, ukazujući na značaj privrednih aktera Crne Gore u proizvodnji rezultata zvanične statistike;
- **ostvorena bilateralna saradnja sa zemljama članicama EU** (Slovenija, Finska) u procesu daljeg usaglašavanja zvanične statistike sa EU standardima. Takođe, nastavljena je saradnja sa međunarodnim institucijama (UNECE, UNICEF) u pravcu modernizacije statističkog sistema, obezbjeđivanjem naprednih IT tehnologija, koje će unaprijediti blagovremenost, dostupnost i kvalitet statističkih podataka;
- kancelarija rezidentnog koordinatora Ujedinjenih nacija (RCO), Program Ujedinjenih nacija za razvoj u Crnoj Gori (UNDP) i predstavništvo UNICEF-a u Crnoj Gori **obezbijedili su podršku Upravi za statistiku u vidu donacije IT opreme (50 laptopova)**, kao svoj doprinos efikasnijem prikupljanju podataka za Anketu o dohotku i uslovima života (EU-

SILC).. Ova donatorska podrška značajno je modernizovala statističke procese, odnosno način prikupljanja podataka u istraživanjima (CAPI metod za prikupljanje podataka). Sama promjena u načinu prikupljanja podataka utiče na smanjenje vremena potrebnog za unos i obradu podataka, a ujedno i na minimiziranje grešaka u popunjavanju upitnika usljed logičkih kontrola, koje aplikacija sadrži;

Unos podataka korišćenjem papirnih upitnika, trajalo je najmanje 3 mjeseca, a uvođenjem CAPI metoda prikupljanja podataka, vrijeme potrebno za proizvodnju rezultata zvanične statistike se skraćuje, najmanje za navedeni period unosa. Ova aktivnost omogućava da podaci budu dostupni u kraćem vremenskom roku i time se obezbijedi usklađenost sa novim EU standardima u pogledu ispunjenja zadatih rokova za objavu podataka;

- realizovano [Istraživanje o zadovoljstvu korisnika](#), koje se sprovodi u dvogodišnjoj dinamici, pa je isto sprovedeno 2020. i 2022. godine, a pruža podatke o upotrebi različitih domena zvanične statistike, koje proizvode institucije statističkog sistema Crne Gore, shodno kriterijumima kvaliteta definisanih principima Kodeksa prakse evropske statistike. Izveštaji o zadovoljstvu korisnika dostupni su na web stranici Uprave za statistiku. Više detalja u tački 7 *Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva*;
- Uprava za statistiku je kontinuirano radila na jačanju saradnje sa naučno - istraživačkim institucijama. Stoga je u prethodnom petogodišnjem periodu potpisala 41 ugovor o saradnji sa naučno - istraživačkim institucijama, u cilju korišćenja individualnih podataka bez identifikatora, za naučno - istraživačke svrhe² (2019. godine (9 ugovora); 2020. godine (5 ugovora); 2021. godine (11 ugovora); 2022. godine (5 ugovora); 2023. godine (11 ugovora).

2. Edukacija statističara

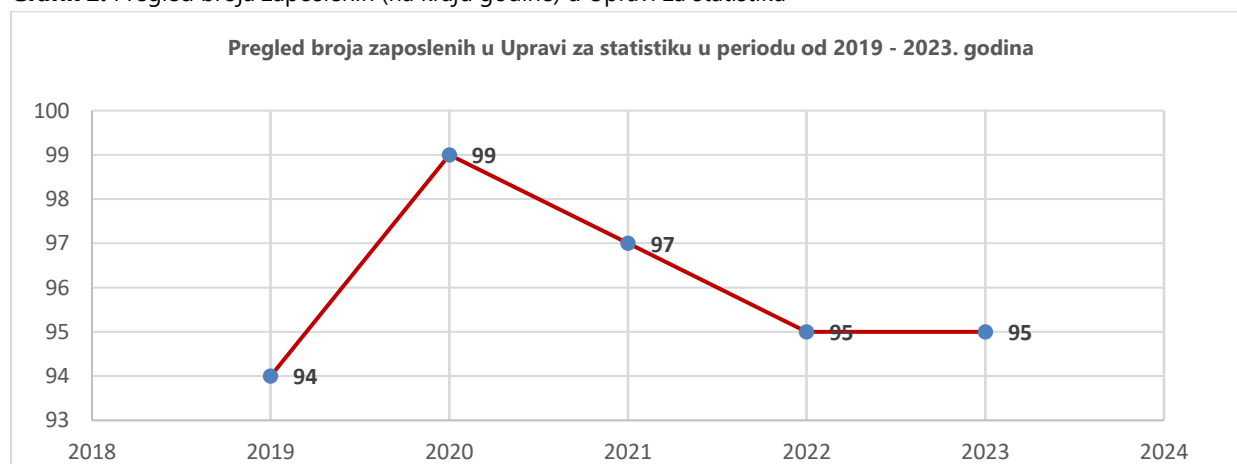
Uvažavajući nivo digitalizacije društva, kao i "revoluciju podataka", koja je otvorila nove šanse razvoju zvanične statistike, jedan od ključnih izazova za zvaničnu statistiku ostaje dalji razvoj znanja i vještina statističara, kao stručnog i profesionalnog kadra i stvaranje nove generacije statističara, od kojih će se očekivati poznavanje novih teorija i metoda, kojima se obrađuju „veliki podaci“. U cilju edukacije zaposlenih, koji se bave modernizacijom i razvojem zvanične statistike izdvajamo:

- učešće u međunarodnim radnim grupama na temu modernizacije statističkih procesa i razvoja zvanične statistike;
- edukacija zaposlenih za upravljanje statističkim procesima, shodno Kodeksu prakse evropske statistike i modelu GSBPM;

² U skladu sa čl. 58 [Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike](#)

- edukacija nove generacije statističara, shodno EU licenciranom magistarskom programu zvanične statistike (European Master of official statistics - EMOS). Tokom izvještajnog perioda, 26 EMOS studenata iz Crne Gore, sa Univerziteta Donja Gorica, je uspješno završilo stručnu praksu u Upravi za statistiku (I generacija (7 studenata); II generacija (3 studenata); III generacija (4 studenata); IV generacija (3 studenata); V generacija (3 studenata); VI generacija (6 studenata));
Takođe, kao primjer dobre prakse ukazujemo na realizaciju stažiranja EU-EMOS studenata 2022. godine, u saradnji sa EUROSTAT-om. Dva studenta sa Univerziteta Mendel u Brnu iz Češke, sa magistarskog evropskog programa zvanične statistike (European Master in Official Statistics – EMOS) uspješno su završili stažiranje u Upravi za statistiku na teme „Međunarodni statistički projekti“ i „Uzorak“;
- kontinuirana realizacija programa stažiranja zaposlenih u statističkom sistemu u saradnji sa EUROSTAT-om i nacionalnim statističkim institutima EU. Tokom izvještajnog perioda 7 zaposlenih je stažiralo u EUROSTAT-u ili nacionalnim statističkim institutima EU (2019. godine (4 zaposlena); 2020. godine (1 zaposleni); 2023. godine (2 zaposlena). Tokom 2021. i 2022. godine zbog pandemije COVID-19 ove aktivnosti nijesu sprovedene;
- učešće 28 zaposlenih u obukama za državne službenike i namještenike u organizaciji Uprave za kadrove (2019. godine (7 zaposlenih); 2020. godine (13 zaposlenih); 2021. godine – zbog pandemije COVID-19 nije bilo obuka; 2022. godine (2 zaposlena); 2023. godine (6 zaposlenih);
- važećim *Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za statistiku* predviđeno je 169 službeničkih i namješteničkih radnih mjesta. Fluktuacije zaposlenih su zapažene tokom posmatranog perioda, usljed odlaska zaposlenih u penziju ili sporazumnog raskida radnog odnosa, tako da jena kraju 2023. godine u Upravi za statistiku ukupno zaposleno 95 izvršilaca.

Grafik 2. Pregled broja zaposlenih (na kraju godine) u Upravi za statistiku

3. Dalje usaglašavanje i inoviranje zvanične statistike sa međunarodnim standardima/preporukama

U cilju povećanja nivoa spremnosti Crne Gore za članstvo u EU u oblasti statistike, Uprava za statistiku je radila na razvoju statistike nacionalnih računa kroz definisanje metoda i izvora u cilju uspostavljanja sistema redovne proizvodnje i transmisije tabela, koje su zahtijevane od strane EUROSTAT-a, kao prvo mjerilo za zatvaranje Pregovaračkog poglavlja 18 - Statistika. Tokom izvještajnog perioda, postignut je veći nivo metodološke usklađenosti svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore sa pravnim zakonodavstvom EU iz oblasti zvanične statistike, a koje predstavlja input za obračun makroekonomskih podataka u skladu sa ESA metodologijom. EUROSTAT prati usklađenost statističkih sistema u zemljama proširenja sa pravnom tekovinom EU u statistici. Praćenje usklađenosti sprovodi se jednom godišnje, koristeći Statistički kompendijum i SMIS+ (statistički informacijski sistem za upravljanje), koji predstavljaju dva važna dokumenta koji se koriste u procesu praćenja usklađenosti. Ž

Svi raspoloživi podaci dostavljeni su u propisanim vremenskim rokovima, u skladu sa Programom transmisije i e-DAMIS portalom za prenos podataka EUROSTAT-u. Nastavljena je bilateralna saradnja sa zemljama članicama u procesu daljeg usaglašavanja zvanične statistike sa EU standardima. Takođe, nastavljena je saradnja sa međunarodnim institucijama u pravcu modernizacije statističkog sistema, koja će unaprijediti blagovremenost, dostupnost i kvalitet statističkih podataka.

Uprava za statistiku, kao glavni koordinator međunarodne statističke saradnje kontinuirano sprovodi aktivnosti međunarodne saradnje i učestvuje na evropskim i međunarodnim sastancima, radi postizanja međunarodne upredivosti rezultata zvanične statistike. U skladu sa navedenim, u izvještajnom period, predstavnici Uprave za statistiku učestvovali su na:

- [64. Svjetskom statističkom kongresu \(World Statistics Congress - WSC\);](#)
- [71. konferenciji "Evropskih statističara" \(CES\);](#)
- [54. sjednici Statističke Komisije UN-a u Njujorku;](#)
- [Konferenciji za modernizaciju zvanične statistike;](#)
- [Evropskoj konferencija kvaliteta u zvaničnoj statistici;](#)
- [Konferenciji Međunarodne asocijacije zvanične statistike \(IAOS\);](#)
- [Seminaru „Put ka registarskom popisu“;](#)
- [Konferenciji povodom predavljanja rezultata popisa stanovništva, domaćinstava i stanova Sjeverne Makedonije;](#)
- [Bilateralnoj misiji EUROSTAT-a za statistiku nacionalnih računa.](#)

Takođe, na nivou statističkog sistema, tokom izvještajnog perioda, zaposleni su učestvovali na 965 obuka, kroz seminare, kurseve i sastanke (2019. godine – 243 obuke; 2020. godine 166 obuka; 2021. godine - 251 obuka; 2022. godine - 184 obuke; 2023. godine - 121 obuka), sa naglaskom da su se tokom trajanja pandemije COVID 19 sastanci održavali online. Organizatori događaja bili su EUROSTAT, UNECE, Energy Community, FAO, itd.

4. Kreiranje novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike

Uprava za statistiku u kontinuitetu radi na ispitivanju mogućnosti za korišćenje novih izvora podataka u statističke svrhe, tako je, tokom 2022. godine, realizovan pilot projekat kroz koji je testirana mogućnost korišćenja podataka sa web sajta. Koristeći metod "Web scraping", pomoću programskog jezika Python, "skrapovani" su podaci sa sajta maloprodajnog lanca tehničkih proizvoda u Crnoj Gori. Podaci sa web sajta su eksportovani u excel formatu i kao takvi se koriste za dalje analize. Nestruktuirani podaci sa web sajta prevedeni su u struktuirane podatke tj. dati su u tabelarnom obliku.

Tokom izvještajnog perioda razmatrane su tehničke mogućnosti u cilju primjene zakonskih odredbi i primjeni novih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike. U tom pravcu rađeno je na:

- analizi mogućnosti korišćenja novih administrativnih izvora za proizvodnju podataka zvanične statistike;
- preuzimanju podataka iz administrativnog izvora preko Jedinog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka – JISERP;
- modernizaciji procesa prikupljanja podataka;
- modernizaciji informacionog sistema Uprave za statistiku u skladu sa razvojem savremenih informacionih tehnologija;
- razvoju diseminacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva;
- komunikaciji sa korisnicima u skladu sa njihovim potrebama.

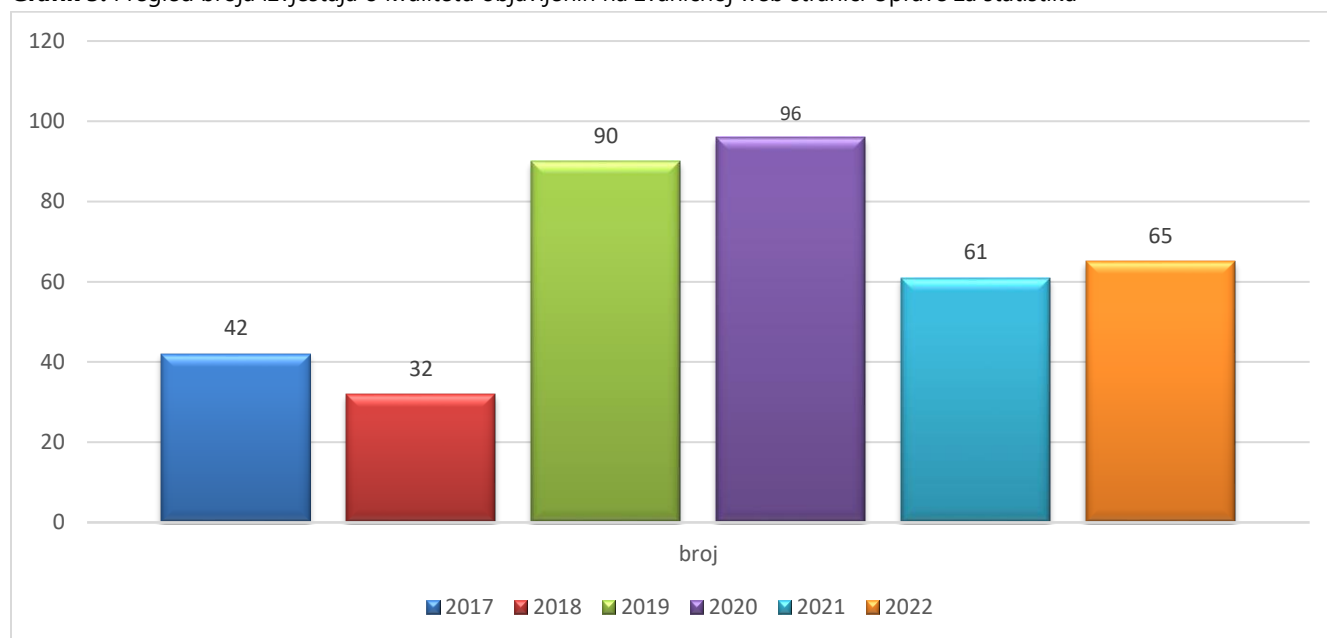
5. Dalja implementacija Kodeksa prakse evropske statistike

U periodu 2019 - 2023. godina realizovane su preporuke koje su date nakon EUROSTAT- ove misije – "Ocjena zvanične statistike" (Peer review), koja je sprovedena u novembru 2018. godine. [Izveštaj misije](#) je pokazao da u Crnoj Gori postoji uspostavljen i stabilan statistički sistem, zasnovan na principima Kodeksa prakse evropske statistike. Na osnovu izvještaja definisan je Akcioni plan za dalji razvoj statističkog sistema Crne Gore.

Aktivnosti koje su realizovane tokom petogodišnjeg perioda doprinijele su jačanju koordinacije na nivou statističkog sistema Crne Gore i izgradnji kapaciteta i uspostavljanju dijaloga sa korisnicima podataka. Rezultati su vidljivi kroz:

- jasno definisane [kriterijume za definiciju "zvanične statistike" i "drugih proizvođača zvanične statistike"](#), koji služe kao vidljiva oznaka kvaliteta;
- pruženu podršku drugim proizvođačima zvanične statistike u sprovođenju modela upravljanja kvalitetom, kako bi se unaprijedio ukupan kvalitet zvanične statistike. [Izveštaji o kvalitetu drugih proizvođača](#) dostupni su na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku;
- [referentne metapodatke o statističkim istraživanjima](#) drugih proizvođača i Uprave za statistiku koji su dostupni na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku;
- definisanu [Politiku kvaliteta statističkog sistema Crne Gore](#);
- definisanu [Deklaraciju kvaliteta statističkog sistema Crne Gore](#);
- donošenje dvije strategije upravljanja kvalitetom ([Strategija upravljanja kvalitetom za period od 2017. do 2020. godine](#) i [Strategija upravljanja kvalitetom od 2020. zaključno sa 2023. godinom](#));
- definisani [Vodiči za implementaciju Strategije upravljanja kvalitetom](#);
- usvojen Generički model statističkih poslovnih procesa – GSBPM, za koji je pripremljeno *Uputstvo za primjenu GSBPM modela u Upravi za statistiku* (2021. godine). Tokom 2023. godine pripremljena je aplikacija za implementaciju modela upravljanja kvalitetom, koja je u fazi testiranja;
- ostvaren je napredak u pripremi [Izveštaja o kvalitetu](#), prilikom izračunavanja indikatora kvaliteta u skladu sa [ESS Priručnikom za izvještaje o kvalitetu i metapodacima](#). Takođe, pripremljen je novi dizajn i format izvještaja. Sadržaj nacionalnih izvještaja o kvalitetu je u skladu sa strukturom SIMS 2.0 i preporukama iz ESS Priručnika za kvalitet i izvještaje o metapodacima.

Grafik 3. Pregled broja Izveštaja o kvalitetu objavljenih na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku

6. Razvoj IT integrisanog sistema za prikupljanje, obradu, objavljivanje i dokumentovanje rezultata zvanične statistike

Razvoj i unapređenje procesa obrade podataka statističkih istraživanja Uprava za statistiku realizuje kroz razvoj Integrisanog sistema za obradu podataka, u skladu sa Generičkim modelom statističkih poslovnih procesa – GSBPM-om. Sam razvoj IT integrisanog sistema prati se kroz integraciju statističkih podataka između domenskih statistika u Upravi za statistiku, administrativnih izvora podataka, podataka zvaničnih proizvođača statistike, kao i razvoj sistema za prenos podataka i metapodataka EUROSTAT-u na nivou statističkog sistema Crne Gore.

Kroz razvijeni i implementirani *Integrisani sistem za obradu podataka* upravlja se i prati rad sa bazama podataka i aplikacijama. Primjenjivani su evropski standardi za implementaciju metapodataka i razmjenu podataka. Navedene aktivnosti su definisale novi dizajn, prevođenje referentnih metapodataka iz starog sistema u novi sistem, uz razvoj novog sistema. Tokom razvoja integrisanog sistema za obradu podataka, uključeni su bili i drugi proizvođači zvanične statistike, kao dio statističkog sistema Crne Gore.

Danas, Uprava za statistiku ima razvijenu bazu referentnih metapodataka koja, u skladu sa međunarodnim standardima za metapodatke, opisuje i definiše sadržaj statističkih podataka. Baza referentnih metapodataka realizovana je u skladu sa EURO SDMX Metadata Structure (ESMS)

standardom razvijenim u EUROSTAT-u, a koja se bavi referentnim metapodacima za potrebe Evropskog statističkog sistema.

[Referentna baza metapodataka](#) dostupna je na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku, koja sadrži pregled statističkih istraživanja/popisa proizvođača zvanične statistike grupisanih po statističkim oblastima kojima pripadaju. Ažuriranje metapodataka definisano je internim pravilom Uprave za statistiku, odnosno *Uputstvom za unos, ažuriranje i objavljivanje referentnih metapodataka*. Modernizacija prikupljanja podataka u statističke svrhe tokom izvještajnog perioda podrazumijevala je standardizaciju aktivnosti prikupljanja kroz primjenu novih tehnologija i alata koji olakšavaju efikasno prikupljanje. U tu svrhu razvijen je i unaprijeđen sistem za prikupljanje podataka, korišćenjem CAPI metode (Computer - Assisted Personal Interviewing).

Kroz višekorisnički IPA 2019 program postignut je napredak, koji se odnosi na unaprijeđenje komponenti sistema metapodatka u sistem zvanične statistike i njegovim usklađivanjem sa okvirom koji važi za Evropski statistički sistem. Uspostavljen je CAWI metod (Computer Aided Web Interviewing) za prikupljanje podataka za ažuriranje baze metapodataka drugih proizvođača zvanične statistike.

Tokom izvještajnog perioda, povećan je broj setova podataka poslatih EUROSTAT-u u SDMX formatu. Shodno preporukama EUROSTAT-a, za kreiranje SDMX fajlova korišćen je SDMX konvertor kao i SDMX RI alati (Statistical Data and Metadata eXchange - Reference Infrastructure). SDMX RI infrastruktura u potpunosti je implementirana za domen nacionalnih računa, jer su svi SDMX fajlovi sa podacima nacionalnih računa poslatih EUROSTAT-u, kreirani korišćenjem SDMX RI alata.

7. Razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva

Unapređenje diseminacije i pristup korisnicima je jedan od strateških ciljeva Uprave za statistiku. Rezultati strateškog rada na unapređenju načina diseminacije zvaničnih statističkih podataka, kao i odnosa sa korisnicima tokom petogodišnjeg perioda, vidljivi su kroz sljedeće aktivnosti:

- **odgovoreno je ukupno na 3.393 korisnička zahtjeva uključujući i zahtjeve medija** (2019. godine (806 zahtjeva); 2020. godine (887 zahtjeva); 2021. godine (730 zahtjeva); 2022. godine (468 zahtjeva); 2023. godine (651 zahtjeva);
- **objavljeno je 27 online i štampanih publikacija** (2019. godine (5 publikacija); 2020. godine (7 publikacija); 2021. godine (6 publikacija); 2022. godine (5 publikacija); 2023. godine (4 publikacije);

- **objavljena su 982 saopštenja** u mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj dinamici (2019. godine (233 saopštenja); 2020. godine (223 saopštenja); 2021. godine (179 saopštenja); 2022. godine (179 saopštenja); 2023. godine (168 saopštenja);
- **promociju rezultata zvanične statistike putem društvenih mreža Twitter, LinkedIn i Instagram** (2022. godine 16; 2023. godine oko 80);
- **promociju rezultata zvanične statistike putem video sadržaja** (2023. godine (2 video sadržaja);
- **redizajnirane su dvije redovne publikacije:** „Mjesečni statistički pregled “i „Statistički godišnjak“;
- **održano je sedam konferencija za medije** na kojoj su predstavljeni rezultati: „Kvartalnih i godišnjih obračuna Bruto domaćeg proizvoda (BDP) Crne Gore za 2018. i 2019. godinu“ (ukupno četiri); „Indeksa rodne ravnopravnosti za Crnu Goru za 2023. godinu“; „MICS istraživanja višestrukih pokazatelja stanja prava djece i porodica“, kao i konferencija povodom početka Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine;
- pripremljen je predlog dokumenta **Koncept razvoja diseminacije i komunikacije**;
- **održana je edukacija zaposlenih Uprave za statistiku** na temu komunikacija, kroz tri modula: trening javnog nastupa, krizna komunikacija, odnosi sa medijima i društvene mreže.

Obzirom na to da je u 2023. godini sproveden Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godine, za ovu statističku akciju realizovan je najveći broj aktivnosti iz oblasti diseminacije i komunikacije: poseban baner "Popis 2023" na web sajtu na kojem su objavljeni metodološki i prateći materijali, saopštenja, infografici i animacije, a organizovana je i PR kampanja.

Shodno članu 33 Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova ("Sl. list Crne Gore", br. 140/22 od 16.12.2022, 105/23 od 28.11.2023) Uprava za statistiku je u obavezi da pripremi sveobuhvatni izvještaj za Vladu Crne Gore o izvršenim poslovima popisa u 2023. godini koji će sadržati detaljnije informacije o aktivnostima koji se odnose na popis.

Istraživanje o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku

Uprava za statistiku je realizovala dva dvogodišnja *Istraživanja o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku*, tokom izvještajnog perioda.

- [Istraživanje o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku 2022. godine](#)
- [Istraživanje o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku 2020. godine](#)

Ovo istraživanje se redovno sprovodi od strane Uprave za statistiku, sa ciljem da se izmjeri stepen u kojem su potrebe korisnika za rezultatima zvanične statistike zadovoljene u odnosu na dostupnu zvaničnu statistiku, uvažavajući njihova potencijalna očekivanja. Rezultati *Istraživanja o zadovoljstvu korisnika uslugama Uprave za statistiku 2022. godine* pokazuju unapređenja u ukupnom zadovoljstvu korisnika. Naime, istraživanje je pokazalo da je 73,6% korisnika zadovoljno sveobuhvatnim kvalitetom rezultata zvanične statistike i statističkih usluga koje pruža Uprava za statistiku, što u poređenju sa prethodno sprovedenim istraživanjem iz 2020. godine predstavlja rast od 1,8 procentnih poena.

Evropski dan statistike

Prateći praksu obilježavanja Evropskog dana statistike 20. oktobra, Uprava za statistiku se pridružila Evropskoj statističkoj zajednici i ukazala na značaj zvanične statistike i njene uloge u savremenom društvu kroz pripremljene infografike, koji su objavljeni na web stranici Evropskog statističkog sistema, Uprave za statistiku i društvenim mrežama:

- [Evropski dan statistike 2023.](#) / [European Statistics Day 2023.](#)
- [Evropski dan statistike 2022.](#) / [European Statistics Day 2022.](#)
- [Evropski dan statistike 2019.](#) / [European Statistics Day 2019.](#)

Automatizacija statističkih saopštenja

U procesu statističke proizvodnje podataka, u dijelu diseminacije napredak je postignut automatizacijom četiri (4) statistička saopštenja iz oblasti statistike zarada, turizma, cijena i saobraćaja. Korišćenjem modernih IT alata omogućena je kvalitetnija i brža proizvodnja statističkih podataka iz navedenih statističkih domena sa generisanim izgledom statističkog saopštenja, što je u skladu sa utvrđenim pravilima Evropske statističke kancelarije - EUROSTAT-a. Ovaj trend nastaviće se i u drugim statističkim domenima približavajući zvaničnu statistiku evropskim standardima.

IV PREGLED OČEKIVANIH REZULTATA ZVANIČNE STATISTIKE - SEKTORSKI CILJEVI

1. DEMOGRAFIJA I SOCIJALNE STATISTIKE

Proizvodnja podataka o stanovništvu, njegovom prirodnom i mehaničkom kretanju, uslovima života, korišćenju savremenih tehnologija, cjeloživotnom učenju i korišćenju vremena je neophodna kako bi se stvorio realan uvid o stanju društva u Crnoj Gori i kreirale politike za praćenje i unaprjeđenje kvaliteta života građana Crne Gore. Zbog sve dinamičnijeg načina života i kretanja stanovništva tokom izvještajnog perioda, proizvođači zvanične statistike kontinuirano su radili na unapređenju metodologija i metoda u društvenim statistikama, kako u cilju usaglašavanja sa relevantnim regulativama Evropske unije, tako i u cilju povećanja kvaliteta zvanične statistike i pravovremenosti proizvodnje podataka. U okviru demografije i socijalnih statistika su statistička istraživanja koja obuhvataju sljedeće statističke oblasti: stanovništvo, tržište rada, obrazovanje i doživotno učenje, zdravstvo, prihodi i potrošnja, socijalna zaštita, kultura, pravosuđe i kriminalitet.

Tabela 2. Prikaz statističkih aktivnosti definisanih Programom iz domena Demografije i socijalnih statistika

Oblast	Naziv statističke oblasti	Broj planiranih statističkih aktivnosti po oblastima	Broj realizovanih statističkih aktivnosti po oblastima	Proizvođač zvanične statistike
1.1.	Stanovništvo	18	12	Uprava za statistiku Uprava za statistiku u saradnji sa naučno - istraživačkom zajednicom
1.2.	Tržište rada	9	6	Uprava za statistiku Poreska uprava
1.3.	Obrazovanje i doživotno učenje	12	11	Uprava za statistiku
1.4.	Zdravstvo	18	12	Fond za zdravstveno osiguranje Institut za javno zdravlje Crne Gore
1.5.	Prihodi i potrošnja	6	3	Uprava za statistiku Uprava za statistiku u saradnji sa naučno - istraživačkom zajednicom
1.6.	Socijalna zaštita	6	5	Uprava za statistiku Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Uprava za statistiku u saradnji sa naučno - istraživačkom zajednicom
1.7.	Pravosuđe i kriminalitet	5	4	Uprava za statistiku
1.8.	Kultura	3	2	Uprava za statistiku
	UKUPNO	77	55	

Probna istraživanja koja su se realizovala tokom probnog perioda definisanog Programom, nose status "nerealizovana", jer ocjena kvaliteta izvora podataka nije zadovoljila statističke kriterijume za proizvodnju rezultata zvanične statistika. Iz navedenog razloga, podaci prikupljeni ovim istraživanjima ne mogu biti korišćeni za proizvodnju zvanične statistika, u skladu sa zakonom. Za takva istraživanja nastavljen je period probne statističke proizvodnje i/ili je isto obustavljeno do unapređenja kvaliteta izvora podataka.

1.1 Stanovništvo

Istraživanja „Statistika sticanja i gubitka državljanstva“, „Statistika međunarodnih migracija“ i „Boravišne dozvole“, „Broj stanovnika iz administrativnih izvora“ su realizovana kao probna, tako da se podaci prikupljeni ovim istraživanjima ne mogu koristiti za proizvodnju rezultata zvanične statistike.

Istraživanja "Statističko istraživanje o generacijama i polovima" (predloženo od strane Instituta za strateške studije i projekcije) i "Evropsko društveno istraživanje - ESS" (predloženo od strane Instituta za strateške studije i projekcije – centra za demografska istraživanja i Ministarstva nauke), nijesu realizovana zbog nedostatka administrativnih kapaciteta.

1.2. Tržište rada

Statistička istraživanja "Statistika slobodnih radnih mjesta", "Statističko istraživanje o zaradama iz administrativnih izvora" i „Indeks troškova rada“ su realizovana kao probna, tako da se podaci prikupljeni ovim istraživanjima ne mogu koristiti za proizvodnju rezultata zvanične statistike.

1.3. Obrazovanje i doživotno učenje

Istraživanje "Statistika cjeloživotnog učenja" predloženo od strane Centra za stručno obrazovanje nije realizovano zbog nedostataka administrativnih kapaciteta.

1.4. Zdravstvo

Tri istraživanja u nadležnosti Instituta za javno zdravlje Crne Gore nijesu realizovana (*Anketa o zdravlju i zdravstvenoj zaštiti stanovništva* (eng. European health interview survey – EHIS), *Istraživanje o povredama na radu* i *Istraživanje o uzrocima smrti*), zbog kadrovskih promjena u Institutu i posljedica izazvanih pandemijom COVID – 19.

Tri statistička istraživanja predložena od strane Ministarstva zdravlja i Sindikata doktora medicine Crne Gore (*Nacionalni zdravstveni računi*, *Statističko istraživanje o povredama i nasilju* i *Mjerenje*

odliva ljekara iz javnog zdravstva i iz Crne Gore) nijesu realizovana zbog nedostatka administrativnih kapaciteta.

1.5. Prihodi i potrošnja

Tri statistička istraživanja (*Istraživanje o prehrambenim navikama domaćinstava, Anкета o korišćenju vremena, Evropsko istraživanje o kvalitetu života – EQLS*); predložena od strane Fakulteta za prehrambenu tehnologiju; Fakulteta za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis i Centra za klimatske promjene, nijesu realizovana zbog nedostatka administrativnih kapaciteta.

1.6. Socijalna zaštita

Istraživanje o zdravlju, starenju i penzionisanju u Evropi, predloženo od strane Fakulteta za informacione tehnologije, nije realizovano zbog nedostatka administrativnih kapaciteta.

1.7. Pravosuđe i kriminalitet

Istraživanje "*Statistika pravosuđa – probno*" nije realizovano, zbog nedovoljne razvijenosti administrativnih izvora podataka.

1.8. Kultura

Ovu blast čine statistička istraživanja "*Sportski klubovi*", "*Statistika elektronskih medija*" i "*Statistika kulture po oblastima*", a obuhvataju statistiku arhive, pozorišta, bioskope, biblioteke, muzeje, galerije i muzejske zbirke. Nijesu realizovana istraživanja *Sportski klubovi* jer nadležno ministarstvo nije uspostavilo bazu podataka sa traženim podacima. Što se tiče statistike kulture po oblastima, *Statističko istraživanje o pozorištima* nije realizovano 2021. godine, zbog nedostatka administrativnih kapaciteta.

Pregled najvažnijih razvojnih prioriteta i ostvarenih rezultata na području društvenih statistika slijedi u nastavku:

1. Uspostaviti proizvodnju podataka za Popis stanovništva iz administrativnih izvora:

Imajući na umu da nijesu ispunjeni uslovi za proizvodnju podataka za Popis stanovništva iz administrativnih izvora, a shodno Zakonu o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova ("Službeni list Crne Gore", br. 140/22 od 16.12.2022, 105/23 od 28.11.2023) Uprava za statistiku je

realizovala Popis stanovništva, domaćinstva i stanova, tradicionalnim metodom u periodu od 3. do 30. decembra 2023. godine.

Rezultat višegodišnjih pripremih aktivnosti Uprave za statistiku i ostalih, Zakonom o popisu utvrđenih organa, ogleda se u uspješno sprovedenoj fazi prikupljanja podataka popisa.

U okviru priprema za popis, a koje su realizovane prije 2023. godine, najvažnije se odnose na:

- aktivnosti sprovedene u periodu 2015 – 2018. Godine, kroz implementaciju IPA projekta kojim su se, uz angažovanje više eksperata iz Slovenije, Latvije, Italije, razmatrale mogućnosti Crne Gore u vezi sa načinom sprovođenja popisa;
- sprovođenje tradicionalnog pilot popisa (2019. godine), uz finansijsku podršku IPA projekta;
- pripremu i donošenje Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini, decembra 2022. godine;
- pripremu budžeta za realizaciju popisa.

Aktivnosti koje su prethodile i doprinjele uspješnoj fazi prikupljanja podataka, a koje su realizovane tokom 2023. godine su:

- finalizacija jedinstvene i međunarodno uporedive metodologije popisa, sa jedinstvenim definicijama i karakteristikama jedinica popisa;
- završeno ažuriranje registra prostornih jedinica za potrebe sprovođenja popisa;
- pripremljena i testirana aplikacija za unos i obradu podataka popisa sopstvenim kapacitetima Uprave za statistiku;
- uspješno sprovedene sve logističke aktivnosti neophodne u svrhu organizacije popisa od strane uspostavljenje organizaciona struktura popisa;
- formiranje i koordinacija aktivnostima 25 popisnih komisija, sa oko 250 članova, formiranih na nivou jedinica lokalnih samouprava sa ciljem direktne organizacije popisa na terenu;
- uspješno sprovedene obuke za više od 3.500 učesnika popisa na tri nivoa;
- izrada više od 20 dodatnih uputstava, aneksa i internih pravilnika koji su doprinijeli uspješnoj realizaciji popisa i implementaciji zahtjeva svih zainteresovanih korisnika.

Aktivnosti Uprave za statistiku koje su realizovane tokom faze terenskog rada od 3. do 30. decembra su:

- više od 70 državnih instruktora uspješno je koordiniralo akcijom prikupljanja i kontrole podataka popisa sprovedenom od strane oko 500 instruktora i 3.000 popisivača;

- pripremljeni su odgovori na oko 50 zahtjeva novinara, a predstavnici Uprave su učestvovali i gostovali u 10-ak TV emisija na temu popisa;
- učesće u radu svih sjednica parlamentarnog Odbora za praćenje primjene Sporazuma o uslovima za održavanje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova, kao i praćenje sprovođenja procesa popisa.

Shodno članu 33 Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova,) Uprava za statistiku priprema sveobuhvatni izvještaj za Vladu Crne Gore o izvršenim poslovima popisa u 2023. godini kao i o utrošenim sredstvima obezbijeđenih iz budžeta Crne Gore za istu godinu, najkasnije do 31. marta 2024. godine.

2. Jačanje kapaciteta u cilju veće iskorišćenosti već postojećih podataka:

- izvršena je analiza baza podataka, koje se koriste u Upravi za statistiku za proizvodnju redovnih statističkih istraživanja, 8 registara i 175 varijabli. Analizirani su registri:
 - Poreske uprave (Registar poreskih obveznika i osiguranika i Registar ličnih primanja);
 - Ministarstva unutrašnjih poslova (Registar rođenih, Registar umrlih, Registar prebivališta, Registar stranaca);
 - Ministarstva prosvjete (Registar pohađanja i zaposlenih u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju);
 - Univerziteta Crne Gore (Registar studenata Univerziteta Crne Gore).

Rezultati analize su upotrijebljeni za unapređenje saradnje i sagledavanja mogućnosti korišćenja administrativnih izvora za proizvodnju rezultata zvanične statistike.

- pokrenut postupak uvezivanja na platformu za razmjenu podataka – Jedinstveni informacioni sistem za elektronsku razmjenu podataka između državnih organa i organa državne uprave (eng. Government Service Bus, tj. GSB). Osnovna funkcija ove platforme je da omogući komunikaciju postojećih sistema i bržu razmjenu podataka između građana i službenika, kako bi se usluge pružale elektronskim putem i vršila automatska razmjena i korišćenje velike količine podataka, koji postoje u registrima državnih institucija. Uprava za statistiku je uključena u proces uspostavljanja razmjene podataka preko Jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka, između državnih organa i organa državne uprave (eng. Government Service Bus, tj. GSB), kako bi se iskoristile mogućnosti koje pruža ovaj projekat.

3. Kontinuirano unapređenje metodologija i kvaliteta istraživanja sa područja društvenih i demografskih statistika, u skladu sa preporukama EUROSTAT-a:

- u cilju edukacije i razvoja ljudskih kapaciteta održana je jednodnevna obuka u vezi statističkog programa STATA u decembru 2019. godine;
- u novembru 2020. godine, u cilju edukacije i razvoja ljudskih kapaciteta održana je obuka u vezi statističkog programa SPSS, kao i prisustvo međunarodnom ESTP kursu (European Statistical Training Programme) o korišćenju programskog paketa R za analizu podataka;
- realizovano je [Istraživanje o uslovima života i bezbjednosti žena](#) (Gender base violence - GBV). Rezultati su objavljeni na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku;
- realizovane su aktivnosti oko mapiranja nacionalnih krivičnih djela prema [Međunarodnoj klasifikaciji kriminala u statističke svrhe \(ICCS\)](#);
- realizovano je slanje podataka EUROSTAT-u o smrti lica na nedjeljnom nivou, na njihov zahtjev, a koji se odnose na posljedice pandemije COVID-19;
- implementirane su nove statističke metodologije u skladu sa Regulativom (EU) 2019/1700 Evropskog parlamenta i Savjeta (Integrated European Social Statistics - IESS), kao i drugim delegiranim i implementacionim aktima u sljedećim statističkim istraživanjima: Anketa o radnoj snazi, Anketa o dohotku i uslovima života, Upotreba informaciono - komunikacionih tehnologija u domaćinstvima i od strane pojedinaca i Anketa o potrošnji domaćinstava.
- za potrebe [Ankete o dohotku i uslovima života \(EU-SILC\)](#) razvijena je aplikacija za prikupljanje podataka na terenu, korišćenjem CAPI metode (Computer-Assisted Personal Interviewing). Primjena novog metoda za prikupljanje podataka utiče na smanjenje vremena potrebnog za unos i obradu podataka, a ujedno i na minimiziranje grešaka u popunjavanju upitnika usljed logičkih kontrola koje aplikacija sadrži;
- za potrebe [Statističkog istraživanja o zaradama zaposlenih \(RAD-1\)](#) razvijen je CAWI metod za prikupljanje podataka. Definisana je elektronski upitnik za prikupljanje podataka koji povezuje procese prikupljanja podataka i smanjuje opterećenje izvještajnih jedinica;
- za potrebe istraživanja [Ankete o radnoj snazi \(ARS\)](#) razvijena je testna aplikacija za prikupljanje podataka na terenu, korišćenjem CAPI metode, na kojoj će se nastaviti rad u cilju daljeg unaprijeđenja. Promjena novog metoda za prikupljanje podataka će uticati na smanjenje vremena potrebnog za unos i obradu podataka.
- po prvi put su objavljeni podaci istraživanja [Inovativnim aktivnostima preduzeća](#), za period 2018 - 2020. godine.

2. EKONOMSKE STATISTIKE

Tokom perioda 2019 - 2023. godina, proizvođači zvanične statistike nastavili su sprovođenje definisanih aktivnosti, sa ciljem dalje harmonizacije statistike nacionalnih računa Crne Gore sa standardima Evropske unije. Kontinuirano se radilo na poboljšanju obuhvata i kvaliteta administrativnih izvora podataka kako bi se poboljšala konzistentnost i obezbijedila dosljedna primjena međunarodne metodologije Evropskog sistema nacionalnih i regionalnih računa (ESA 2010), kao i svih pratećih podzakonskih akata i uredbi koje se vežu za implementaciju Regulative (EU) 549/2013.

Pregled najvažnijih razvojnih prioriteta na području ekonomskih statistika:

1. *Kontinuirana primjena ESA 2010 metodologije*

- redovno objavljuvani rezultati godišnjeg [Bruto nacionalnog dohotka](#);
- redovno objavljuvani rezultati godišnjeg [Bruto domaćeg proizvoda](#);
- redovno objavljuvani rezultati kvartalnog [Bruto domaćeg proizvoda](#).

2. *Formiranje integrisanog sistema za kompilaciju tabela ponude i upotrebe u formi matričnog prikaza proizvodnog procesa ekonomije po proizvodima i djelatnostima*

Uz podršku višekorisničkog IPA programa 2017 i 2019, nastavljen je rad na daljem razvoju i balansiranju [tabela ponude i upotrebe](#). Tabele ponude i upotrebe predstavljaju integralni dio sistema nacionalnih računa i detaljno opisuju proizvodni proces i tokove dobara i usluga u sistemu nacionalnih računa. Tabele ponude i upotrebe pružaju matrični prikaz po djelatnostima i proizvodima i daju detaljnu sliku o ponudi proizvoda i usluga iz domaće proizvodnje i uvoza, o upotrebi proizvoda i usluga za potrebe intermedijalne potrošnje, za finalnu potrošnju i izvoz roba i usluga.

3. *Dalje unapređenje obračuna kvartalnog BDP-a uvođenjem novih metoda obračuna praćenih razvojem neophodnih izvora podataka*

U cilju daljeg unapređenja obračuna kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda, proizvedeni su podaci za vremensku seriju 2006.- 2009. godine, prema proizvodnom pristupu, u tekućim, stalnim i prosječnim cijenama 2010. godine, kao i sezonski prilagođeni podaci. Nastavljen je rad na eksperimentalnom obračunu kvartalnog BDP-a po prihodnom metodu.

4. Jačanje saradnje između institucija koje u djelokrugu svog rada, prikupljaju i objavljuju makroekonomske statistike u primjeni ESA 2010 metodologije

Aktivnosti koje se tiču implementacije ESA 2010 metodologije u statistici državnih finansija su nastavljene shodno evropskim standardima kvaliteta u proizvodnji zvaničnih statističkih podataka, te su u skladu sa tim sprovedene određene aktivnosti za transfer nadležnosti statistike državnih finansija (GFS/EDP statistike), sa trenutno nadležnog Ministarstva finansija na Upravu za statistiku. Uprava za statistiku će preuzeti proizvodnju rezultata zvanične statistike u vezi sa GFS/EDP nakon izmjene zakonske regulative.

5. Pregled najvažnijih razvojnih prioriteta u oblasti robne razmjene

U [statistici spoljne trgovine robama](#) nastavljen je rad na daljoj harmonizaciji sa međunarodnim standardima. Zahtijevani setovi podataka spoljnotrgovinske robne razmjene na mjesečnom nivou se redovno dostavljaju EUROSTAT-u, putem e-DAMIS-a, prema novoj strukturi podataka (DOC MET 400 format).

U cilju dalje harmonizacije sa EU standardima, nastavljen je rad na aktivnostima u vezi daljeg unapređenja statistike spoljnotrgovinske robne razmjene prema karakteristikama preduzeća (TEC) i prema fakturnoj vrijednosti (TIC). Svi zahtijevani skupovi podataka statistike spoljnotrgovinske robne razmjene prema karakteristikama preduzeća (tabele B 1-11) su pripremljeni i poslani EUROSTAT-u putem e-DAMIS-a, u skladu sa novim formatom za dostavljanje podataka, za referentnu 2021. godinu. Podaci spoljnotrgovinske robne razmjene prema fakturnoj vrijednosti (TIC), na godišnjem nivou, se takođe redovno dostavljaju EUROSTAT-u.

Unapređenje ovih statistika predstavlja značajan iskorak u pogledu usklađivanja statistike spoljnotrgovinske robne razmjene sa međunarodnim standardima.

6. Pregled najvažnijih razvojnih prioriteta u oblasti statistike cijena

U statistici cijena nastavljen je rad na daljem usklađivanju ove statistike sa međunarodnim standardima. Harmonizovani indeks potrošačkih cijena (HICP) i paritet kupovne moći (PPP) su u velikoj mjeri usklađeni sa standardima EU.

U izvještajnom periodu, sve planirane aktivnosti u oblasti Harmonizovanog indeksa potrošačkih cijena (HICP) realizovane su definisanom dinamikom, uz podršku višekorisničkog IPA programa 2017 i 2019. Ažurirane su detaljne radne metodologije (HICP/PPP inventory) za oba istraživanja korišćenjem ESS Metadata Handler-a. U cilju unapređenja [Indeksa potrošačkih cijena](#) i [Harmonizovanog indeksa potrošačkih cijena](#) automatizovan je proces obrade podataka i

publikovanja istih, što predstavlja značajan napredak procesa proizvodnje statističkih podataka. Takođe, nastavljena je redovna transmisija podataka u zahtijevanom formatu. U cilju unapređenja [Indeksa proizvođačkih cijena](#) u toku je testiranje novog softvera za obračun indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda, [Indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda za izvoz](#) i [Indeksa cijena industrijskih proizvoda iz uvoza](#), čime će se automatizovati proces obrade podataka. U okviru istraživanja indeksa cijena industrijskih proizvoda iz uvoza značajno je proširena lista reprezentativnih proizvoda, shodno podacima spoljnotrgovinske robne razmjene. Sve aktivnosti visoko usklađenog projekta [Pariteta kupovne moći](#) realizovane su definisanom dinamikom. Takođe, nastavljen je rad na unapređivanju kvaliteta podataka, kroz pripremu redovnog [Izvještaja o kvalitetu](#), kao i kroz pripremu [referentnih metapodataka](#).

Tabela 3. Prikaz statističkih aktivnosti definisanih Programom iz domena Makroekonomskih statistika

Oblast	Naziv statističke oblasti	Broj planiranih statističkih aktivnosti po oblastima	Broj realizovanih statističkih aktivnosti po oblastima	Proizvođač zvanične statistike
2.1.	Makroekonomija	16	15	Uprava za statistiku Uprava carina
2.2.	Statistika državnih finansija, monetarna i finansijska statistika	24	22	Uprava za statistiku CBCG Ministarstvo finansija Komisija za tržište kapitala
2.3.	Poslovna statistika	21	21	Uprava za statistiku
2.4.	Spoljna trgovina roba – usluga i bilans plaćanja	10	10	Uprava za statistiku CBCG
2.5.	Cijene	10	9	Uprava za statistiku
	UKUPNO	81	77	

2.1. - Makroekonomija

Od ukupno 16 statističkih istraživanja u oblasti makroekonomije 15 istraživanja je realizovano, dok *Istraživanje o strukturi prihoda i intermedijarne potrošnje po djelatnostima*, koje je Programom bilo predviđeno za 2021. godinu, zbog pandemije COVID-19 i nedostatka resursa za sprovođenje istog, nije realizovano.

2.2. - Statistika državnih finansija, monetarna i finansijska statistika

Istraživanja *Statistika državnih finansija u skladu sa ESA 2010* i *Izvještaj o prekomjernom deficitu i dugu* nijesu realizovana zbog nedostataka administrativnih kapaciteta.

2.3. - Cijene

U okviru statistike Cijena planirano je ukupno deset istraživanja, od kojih su sedam redovnih i tri probna. Istraživanje „Indeks cijena stambenih objekta u vlasništvu stanara“ (eng. Owner Occupied Housing – OOH) nije realizovano zbog nedostatka kadrovskih kapaciteta i adekvatnih administrativnih izvora podataka. Ostala statistička istraživanja iz statističkih oblasti iz domena Makroekonomskih statistika su realizovana u potpunosti.

3. SEKTORSKE STATISTIKE

Sektorske statistike obuhvataju statistiku poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, stočarstva, biljne i organske proizvodnje, agroekološke i agromonetarne statistike, kao i poslovne statistike energetike, saobraćaja, turizma i kratkoročnih indikatora. U periodu 2019 - 2023. godina sprovodile su se aktivnosti sa ciljem dalje harmonizacije sektorske statistike sa standardima Evropske unije.

Statistika poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, stočarstva, biljne i organske proizvodnje, agroekološke i agromonetarne statistike

Statistika poljoprivrede obuhvata: statistiku biljne proizvodnje, statistiku stoke, mesa i jaja, statistiku mlijeka i mliječnih proizvoda, strukturalnu statistiku, agromonetarnu statistiku, statistiku ribarstva, statistiku organske proizvodnje, kao i agroekološku statistiku. Sastavni dio statistike poljoprivrede je i agromonetarna statistika, koja obuhvata cijene i ekonomske račune u poljoprivredi. Ekonomski računi u poljoprivredi sastoje se od niza međusobno povezanih računa: proizvodni račun, račun stvaranja dohotka, račun preduzetničkog dohotka i kapitalni račun, koji predstavljaju satelitske račune Evropskog sistema integrisanih ekonomskih računa (ESA), čija je glavna svrha izrada analize poljoprivrednog proizvodnog procesa i ostvarenog dohotka u poljoprivredi. Podaci ekonomskih računa u poljoprivredi nijesu objavljeni zbog nedostataka kadrovskih kapaciteta i odlaganja sprovođenja Popisa poljoprivrede.

Tabela 4. Prikaz statističkih aktivnosti definisanih Programom iz domena Sektorskih statistika

Oblast	Naziv statističke oblasti	Broj planiranih statističkih aktivnosti po oblastima	Broj realizovanih statističkih aktivnosti po oblastima	Proizvođač zvanične statistike
3.1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	27	23	Uprava za statistiku
3.2.	Energetika	9	7	Uprava za statistiku
3.3.	Saobraćaj	22	21	Uprava za statistiku
3.4.	Turizam	7	6	Uprava za statistiku
3.5.	Nauka, tehnologija i inovacije	5	3	Uprava za statistiku
	UKUPNO	70	60	

3.1. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo

Od ukupno 27 statističkih istraživanja u oblasti Poljoprivrede, šumarstva i ribarstva realizovana su 23 istraživanja. *Statističko istraživanje o intergrisanjoj statistici na nivou poljoprivrednih gazdinstava, Istraživanje o proizvodnji povrća i Istraživanje o strukturi vinograda su uslovljeni sprovođenjem Popisa poljoprivrede.*

Popis poljoprivrede nije realizovan u roku predviđenim Programom, zbog pandemije COVID-19 i Popisa stanovništva, domaćinstva i stanova u 2023. godini, kao i neuvezanosti Statističkog registra poljoprivrednih gazdinstava sa administrativnim registrima.

3.2. Energetika

Od ukupno devet (9) istraživanja iz statističke oblasti Energetike realizovana su sedam (7). Dva istraživanja, *Potrošnja energenata u domaćinstvima i Potrošnja energenata u industriji i uslužnim djelatnostima*, nijesu realizovana zbog nedostatka administrativnih kapaciteta.

3.3. Saobraćaj

Od ukupno 22 statistička istraživanja iz statističke oblasti Saobraćaja realizovano je 21 istraživanje. Istraživanje *Mobilnost putnika, drumski saobraćaj, intermodalne emisije iz transporta* nije realizovano zbog nedostatka administrativnih kapaciteta.

3.4. Turizam

Statističko istraživanje "Turistička aktivnost (TSA)" nije realizovano.

3.5. Nauka, tehnologija i inovacije

Statističko istraživanje o izdvajanjima iz državnog budžeta na istraživanje i razvoj (GBAORD statistika) i Statističko istraživanje o naučno istraživačkoj djelatnosti - istraživanje i razvoj nijesu realizovana. Osnovni razlog nerealizacije navedenih istraživanja su organizacione i kadrovske promjene u Ministarstvu nauke i tehnološkog razvoja.

Nastavak harmonizacije sa međunarodnim standardima i EU zakonodavstvom u oblasti poljoprivrede

- u cilju pripreme i organizacije **Popisa poljoprivrede u 2024. godini**, tokom 2023. godine održana je javna rasprava o nacrtu Zakona o popisu poljoprivrede. [Izveštaj o sprovedenoj javnoj raspravi o Nacrtu zakona o popisu poljoprivrede 2024. godine](#) pripremljen je u saradnji sa Ministarstvom finansija i dostupan je online;
- prilikom realizacije *Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini*, u okviru Upitnika za domaćinstvo pripremljen je set pitanja za potrebe Popisa poljoprivrede, kao i metodološko uputstvo. Tokom pripremnih aktivnosti pripremljeni su:
 - Budžet Popisa poljoprivrede;
 - nacrt upitnika i metodološkog uputstva;
 - lista neznačajnih i nepostojećih varijabli (NS/NE) i dostavljena EUROSTAT-u;
 - dokument "*Integrisanje dostupnih administrativnih izvora podataka u sistem prikupljanja podataka poljoprivredne statistike, kao i korišćenje novih izvora podataka*";
 - dokument "*Definisanje praga za Popis poljoprivrede*";
 - "*Izveštaj o Istraživanju strukture poljoprivrednih gazdinstava (Country Report)*";
 - dokument "*Neznačajne i nepostojeće varijable i varijable administrativnih izvora podataka*" i
 - nastavljen je rad na pripremi Popisa poljoprivrede u skladu sa Regulativom (EU) br. 2018/1091.
- godišnja i mjesečna istraživanja u oblasti **statistike stočarstva** usklađena su sa Regulativom (EC) No.1165/2008 za statistiku stoke i mesa, Direktivom (EC) No. 96/16 i Odlukom (EC) No. 97/80/ za statistiku mlijeka i mliječnih proizvoda i Regulativom (EC) No. 617/2008 za statistiku jaja za piliće i uzgoj pilića. Podaci se na godišnjem nivou dostavljaju EUROSTAT-u putem e-DAMIS web portala
- godišnja istraživanja u oblasti **statistike biljne proizvodnje** usklađena su sa Regulativom (EC) No. 543/2009. Podaci godišnjih istraživanja iz oblasti statistike biljne proizvodnje na godišnjem nivou se dostavljaju EUROSTAT-u putem e-DAMIS web portala, a u oblasti [statistike ribarstva](#) podaci se objavljuju u skladu sa dinamikom i redovno se dostavljaju EUROSTAT-u;

- u oblasti [organske proizvodnje](#) vršena su usklađivanja sa Regulativom (EC) No. 834/2007 i regulativom (EC) No.889/2008. Završena je validacija vremenske serije za period 2016.- 2021. godine i podaci su objavljeni na sajtu EUROSTAT-a i Uprave za statistiku;
- u oblasti [agroekološke statistike](#) (promet pesticida) realizovano je Istraživanje o prometu pesticida u skladu sa Regulativom (EC) No. 1185/2009;
- u cilju dalje harmonizacije [ekonomskih računa u poljoprivredi](#), a u skladu sa Regulativom (EC) No. 134/2004, pripremljen je izveštaj "*Identifikovanje dostupnih izvora podataka za uspostavljanje eksperimentalnog sistema za potrošnju fiksnog kapitala*";
- u oblasti šumarstva, tokom izveštajnog perioda, rađeno je na harmonizaciji sa nacionalnim i međunarodnim standardima. Ostvarena je bilateralna saradnja sa Slovenijom za potrebe razvoja ekonomskog računa u šumarstva. U cilju obezbjeđenja dijela nedostajućih podataka, uspostavljena je metodologija obračuna ukupne površine šuma na bazi podataka iz Nacionalne inventure šuma. Takođe, u okviru višekorisničkog IPA programa 2017, kroz projekat „Capacity building for MONSTAT, Montenegro“ IPA/2018/399-546, ostvarena su metodološka unapređenja, koja se odnose na obračun ukupne površine šuma, ukupne proizvodnje šumskih sortimenata i sječe. Revidirani statistički podaci objavljeni su na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku i u Statističkom godišnjaku.

1. Veće korišćenje administrativnih podataka, registara i baza podataka u statističke svrhe

U cilju većeg korišćenja administrativnih podataka u statističke svrhe u oblasti lovstva, ostvarena je saradnja sa predstavnicima Agencije za zaštitu prirode i životne sredine. Nakon analize raspoloživih administrativnih podataka stvoreni su uslovi za preuzimanje podataka iz oblasti statistike životne sredine i šumarstva (lovstvo). Ažuriran je Sporazum o saradnji između Uprave za statistiku i Agencije za zaštitu životne sredine i potpisan u februaru 2022. godine. Tokom izveštajnog perioda realizovane su aktivnosti **na uvođenju novih i unapređenju postojećih metoda u prikupljanju podataka** primjenom CAPI metode (Computer-Assisted Personal Interviewing):

- u Popisu poljoprivrede;
- u oblasti statistike biljne proizvodnje, za *Istraživanje o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa*;
- u oblasti statistike stočarstva za *Istraživanje o brojnom stanju stoke i živine*.

4. ŽIVOTNA SREDINA I VIŠEDOMENSKA STATISTIKA

Statistika životne sredine

Statistika životne sredine je višedomenska oblast u okviru koje se publikuju podaci iz oblasti statistike voda i statistike otpada. Cilj statistike otpada je obezbjeđivanje harmonizovanih podataka o otpadu u cilju praćenja implementacije EU politike zaštite životne sredine u oblasti otpada. Osnovni zakonski okvir u statistici otpada je Regulativa 2150/2002 Evropskog parlamenta i Savjeta čiji je cilj prikupljanje uporedivih i usklađenih podataka o otpadu. Statistika voda obezbjeđuje osnovne podatke o vodnim resursima. Istraživanjima iz oblasti statistike voda prikupljaju se, obrađuju i objavljuju podaci o količinama zahvaćenih, korišćenih i otpadnih voda u industriji, količinama voda koje se koriste za navodnjavanje u poljoprivredi, snabdijevanje pitkom vodom u naseljima, količinama ispuštenih otpadnih voda, uređajima za prečišćavanje otpadnih voda i kanalizacionoj mreži.

Tabela 5. Prikaz statističkih aktivnosti definisanih Programom iz domena životne sredine i višedomenske statistike

Oblast	Naziv statističke oblasti	Broj planiranih statističkih aktivnosti po oblastima	Broj realizovanih statističkih aktivnosti po oblastima	Proizvođač zvanične statistike
4.1.	Životna sredina	3	3	Uprava za statistiku
4.2.	Regionalne i geoprostorne statističke informacije	3	2	Uprava za statistiku
	UKUPNO	6	5	

4.1 Životna sredina

Sva statistička istraživanja iz statističke oblasti Životne sredine su realizovana.

4.2 Regionalne i geoprostorne statističke informacije

U nadležnosti Uprave za statistiku su 72 ili 67% EU-SDG indikatora od 107 traženih EU-SDG indikatora, dok je u nadležnosti ostalih institucija na nivou Crne Gore 35 EU-SDG indikatora. Realizacijom statističkih istraživanja Uprava za statistiku je učinila dostupnim 58 EU-SDG ili 80% indikatora u okviru svoje nadležnosti. Uprava za statistiku dostavlja zvanične statističke podatke EK - EUROSTAT-u u cilju proizvodnje indikatora na evropskom nivou i dostupni su na zvaničnoj web stranici EUROSTAT-a (<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>).

Shodno obavezama defisanim Nacionalnom strategijom održivog razvoja do 2030. godine – (NSOR) u nadležnosti Uprave za statistiku ostvarena je dostupnost rezultata zvanične statistike na nivou od 60%. Rezultati su dostupni na web stranici [Podaci o indikatorima Ciljeva održivog razvoja \(COR\) za Crnu Goru.](#)

Realizacijom Istraživanja o uslovima života i bezbjednosti žena (EU - GBV) Uprava za statistiku je omogućila veću dostupnost ovih podataka za izradu indikatora u ovoj oblasti.

Statističko istraživanje *Istraživanje o povjerenju u institucije* (predloženo od strane Centra za demokratsku tranziciju) nije realizovano zbog nedostatka administrativnih kapaciteta.

Pregled najvažnijih razvojnih prioriteta u oblasti statistike životne sredine:

Statistika otpada

Kroz višekorisnički IPA program 2019, uspostavljen je eksperimentalni sistem za praćenje otpada od hrane u Crnoj Gori. Realizovano je probno *Istraživanje o stvorenom otpadu od hrane* i ad hoc *Istraživanje za komunalna preduzeća*. Preračun vremenskih serija završen je krajem 2020. godine, kroz višekorisnički IPA program 2017 nacionalni projekat „*Capacity building for MONSTAT, Montenegro*” u cilju unapređenja kvaliteta podataka u statistici otpada. Podaci statistike otpada se redovno dostavljaju EUROSTAT-u putem Edamis Web portala u roku propisanom Regulativom o statističkim podacima o otpadu (Reg. (EZ) br. 2150/2002). Podaci o komunalnom otpadu dostavljaju se u zahtjevanom roku putem Eurostat-ovog I OECD zajedničkog upitnika (Joint Questionnaire Eurostat/OECD).

Statistika voda

Kroz bilateralnu saradnju sa Slovenijom harmonizovana je statistika voda i po prvi put su poslani podaci EUROSTA-tu putem zajedničkog OECD/EUROSTAT upitnika o unutrašnjim vodama (Join OECD/EUROSTAT questionnaire on inland waters JQ - IW) za period 2020 – 2022. godine.

U oblasti statistike voda realizovana su istraživanja definisana godišnjim planovima zvanične statistike.

Računi u životnoj sredini

U okviru projekata GRANT 2015 (Pilot Project PP 5.5: Environmental statistics) eksperimentalno je postavljen račun materijalnih tokova za 2015. godinu, koji je poslat EUROSTAT-u u julu 2019. godine zajedno sa finalnim projektnim izvještajem u sklopu koga je poslat i Izveštaj o kvalitetu.

V RAZVOJNE AKTIVNOSTI ZVANIČNE STATISTIKE KOJE SE NE MOGU RASPODIJELITI PO OBLASTIMA

Sastavni dio Programa su i opšti ciljevi razvojnih aktivnosti, koje se ne mogu raspodijeliti po oblastima, a odnose se na:

1. Obezbjeđenje poslovne zgrade Uprave za statistiku

Uprava za statistiku se suočava i sa nedostatkom adekvatnih prostornih kapaciteta, što značajno ograničava radni prostor i primjenu tehničkih i bezbjedonosnih standarda, koje Uprava za statistiku ima obavezu da primijeni u radu.

Predstavnici Uprave za statistiku su pripremili *Funkcionalnu analizu za potrebe nabavke poslovnog prostora za poslovanje* koja je dostavljena Ministarstvu finansija, čime se ukazalo na neophodnost trajnog i adekvatnog rješavanja ovog problema, koji Evropska komisija ističe kao neophodan sa aspekta daljeg razvoja, ali i imidža koji zvanična statistika mora imati.

Za potrebe unosa i kontrole podataka prikupljenih Popisom stanovništva, domaćinstava i stanova, zaključkom Vlade broj 07-430/23-4507/2 od 3. oktobra, obezbijeđen je poslovni prostor za period od 1. oktobra 2023. godine do 1. oktobra 2024. godine.

2. Razvoj i unaprijeđenje metadeta sistema i klasifikacija

Kroz višekorisnički IPA program 2019 postignut je napredak, koji se odnosi na unapređenje komponenti sistema metapodatka u sistem zvanične statistike i njegovim usklađivanjem sa okvirom koji važi za Evropski statistički sistem. Uspostavljen je CAWI metod (Computer Aided Web Interviewing) za prikupljanje podataka od drugih proizvođača zvanične statistike, za potrebe ažuriranja metapodataka. U cilju unaprjeđenja stručnih znanja u ovoj oblasti održana je edukativna radionica za predstavnike drugih proizvođača zvanične statistike, 27. septembra 2022. godine.

Elektronski upitnik, koji je samostalno razvijen, omogućio je drugim proizvođačima zvanične statistike, da na pojednostavljen način popunjavaju/ažuriraju metapodatke, a na taj način se povećava i kvalitet metapodataka. [Metapodaci drugih proizvođača zvanične statistike](#) se objavljuju na zvaničnom sajtu Uprave za statistiku i služe kao izvor metapodataka za kreiranje [Izveštaja o kvalitetu](#).

U cilju unaprjeđenja klasifikacija zaposleni Uprave za statistiku su se usavršavali kroz učešća na sastancima i radionicama, koje organizuje EUROSTAT i druge međunarodne organizacije.

Kontinuirano se radilo na ažuriranju postojećih klasifikacija. S tim u vezi, pokrenute su aktivnosti na implementaciji nove revizije klasifikacije djelatnosti NACE Rev.2.1. Analiziran je metodološki okvir EUROSTAT-a, regulativa 2023/37, shodno kojem su započete aktivnosti na implementaciji revidirane klasifikacije djelatnosti NACE Rev.2.1. Pripremljen je akcioni plan za rad na istim u narednom periodu, kao i plan za implementaciju navedene revizije u Statistički Biznis Registar. Takođe, započete su aktivnosti i na implementaciji COICOP 2018.

3. Modernizacija prikupljanja podataka u statističke svrhe

Modernizacija prikupljanja podataka u statističke svrhe tokom izvještajnog perioda podrazumijevala je standardizaciju aktivnosti prikupljanja kroz primjenu novih tehnologija i alata koji olakšavaju efikasno prikupljanje. U tu svrhu razvijen je i unaprijeđen sistem za prikupljanje podataka, korišćenjem CAPI metode (Computer-Assisted Personal Interviewing), kod:

- Ankete o dohotku i uslovima života (EU-SILC);
- Istraživanja o upotrebi informaciono - komunikacionih tehnologija za domaćinstva i lica (IKT);
- Istraživanja o upotrebi informaciono - komunikacionih tehnologija za preduzeća;
- Istraživanja o brojnom stanju stoke i živine;
- Istraživanja o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa;
- Istraživanja o teretnom drumskom saobraćaju;
- Istraživanja o rodno zasnovanom nasilju (Survey on gender-based violence - GBV);
- Ankete o broju stoke.

Za potrebe **statistike zarada** razvijen je CAWI metod za prikupljanje podataka. Definisani su elektronski upitnik za prikupljanje podataka koji povezuje procese prikupljanja podataka i smanjuje opterećenje izvještajnih jedinica.

Zbog usklađivanja sa regulativama Evropske unije, nadograđena su softverska rješenja za potrebe istraživanja: **Anketa o radnoj snazi (ARS)** i **Anketa o dohotku i uslovima života (EU-SILC)**.

4. Licenciranje softvera, moderni alati i backup

U cilju bolje kontrole i obrade podataka, kao i veće bezbjednosti podataka tokom izvještajnog perioda unaprijeđena je:

- zaštita informacionog sistema, koja se ogleda kroz instalaciju novog hardvera (Cisco FirePower firewall) i nabavku dodatnih modula koji štite od najnovijih bezbjednosnih prijetnji;
- bekap podataka, nabavkom i instalacijom NAS fajl servera;

- zaštita pristupa informacionom sistemu, unaprjeđenjem VPN servera. Uveden je softver za sprječavanje curenja informacija - DLP. Modernizovan je i povećan kapacitet mail servera i povećana njegova sigurnost;
- virtualizacija servera-instalirani su novi serveri većeg kapaciteta.

Korišćenjem SDMX softverskih alata, povećan je broj setova podataka koji se šalju u SDMX formatu. Takođe, povećan je broj setova podataka za koje se SDMX fajlovi kreiraju korišćenjem SDMX RI alata (SDMX RI alati su implementirani za sve setove podataka nacionalnih računa koji se šalju EUROSTAT-u u SDMX formatu).

5. Razvojne aktivnosti koje se odnose na metodologiju uzorka

Metodološka i organizaciona unaprijeđenja u uzoračkim istraživanjima, pratile su i promjene statističke metodologije uzorka, kroz definisanje standarda i primjenu metoda, koji obezbjeđuju optimalnu alokaciju uzorka.

Sve veći izazov, kada se koriste podaci iz više različitih izvora, predstavlja postizanje konzistentnosti između ciljne populacije, okvira uzorkovanja i procijenjenih indikatora (domaćinstva, stanovništva, preduzeća, gazdinstva i sl.), ali unapređenje kvaliteta i obuhvatnosti statističkih registara, upotreba podataka iz administrativnih izvora, unapređenje upitnika i metoda prikupljanja podataka, utiču na dobijanje preciznijih rezultata uzoračkih istraživanja.

Implementacijom GSBPM modela nastavljen je proces sistematizacije i automatizacije pojedinih procesa/faza uzorkovanja, kao i priprema i arhiviranje dokumentacije, koja se odnosi na uzorak i uzoračke greške (kao dio indikatora kvaliteta).

6. Razvoj aktivnosti koje se odnose na unaprijeđenje registra

Aktivnosti koje su urađene na polju unapređenja registara su:

- uvođenje novih varijabli u Statistički Biznis Registar, u skladu sa Uredbom (EU) 2019/2152, kao i ažuriranje podacima dobijenim iz dva sprovedena istraživanja: ***Istraživanje o poslovanju srednjih i velikih preduzeća*** i ***Istraživanje o poslovanju preduzeća koja imaju jedinice u sastavu***. Sprovođenje ova dva istraživanja je omogućilo dobijanje podataka za dvije statističke jedinice i to: *KAU jedinicu* i *Grupnu preduzeća*.
- objavljena su dva saopštenja:
 - ✓ [Broj i struktura poslovnih subjekata, u 2022. godini](#) i
 - ✓ [Broj i struktura poslovnih subjekata u stranom vlasništvu, u 2022 godini](#).

Podaci i izvještaj o kvalitetu Statističkog Biznis Registra poslani su EUROSTAT-u preko [ESS Metadata Handler](#)-a.

Tokom izvještajnog perioda realizovane su sljedeće aktivnosti, a koje se odnose na ažuriranje registra prostornih jedinica - RPJ:

- ✓ organizovani su sastanci menadžmenta sa predstavnicima jedinicama lokalnih samouprava i na taj način dogovoren princip rada za svaku jedinicu posebno, u zavisnosti od situacije sa odlukama o naseljima, Zakonom o teritorijalnoj organizaciji i stanjem u RPJ;
- ✓ realizovana je javna nabavka nadogradnje postojeće softverske platforme GDI Smart Portala kojom je riješeno pitanje generisanja mapa za potrebe popisa;
- ✓ u saradnji sa Upravom za nekretnine i GDI-jem na Smart Portalu, kreirana je instanca za potrebe popisa;
- ✓ završen je terenski rad na ažuriranju granica statističkih i popisnih krugova u svim jedinicama lokalne samouprave;
- ✓ sprovedena je kontinuirana saradnja sa jedinicama lokalne samouprave;
- ✓ digitalizovani su novi popisni i statistički krugovi u svim jedinicama lokalne samouprave;
- ✓ urađena je kontrola grafičkih i alfanumeričkih podataka za sve jedinice lokalne samouprave;
- ✓ urađena je nadogradnja Smart Portala i dodat servis za generisanje i štampu mapa. Definisan je format/dizajn mapa, podloge i podaci koji će biti prikazani za potrebe organizacije i sprovođenja popisa;
- ✓ u saradnji sa Upravom za nekretnine, importovani su grafički i alfanumerički podaci na Smart Portal i urađena kontrola baze i funkcionalnosti instance koja će se koristiti za potrebe Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova;
- ✓ za štampu su pripremljene mape i opisi statističkih i popisnih krugova za sve jedinice lokalne samouprave.

Statistički registar poljoprivrednih gazdinstava redovno se ažurira podacima iz godišnjih istraživanja iz oblasti statistike poljoprivrede i kvartalno uvezuje sa podacima iz administrativnih izvora (Registar poljoprivrednih gazdinstava Ministarstava poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede).

VI PROIZVOĐAČI ZVANIČNE STATISTIKE

U skladu sa članom 7 Zakona, sistemom zvanične statistike Crne Gore obuhvaćeni su sljedeći proizvođači zvanične statistike:

1. Uprava za statistiku, (MONSTAT);
2. Centralna banka Crne Gore;
3. Ministarstvo finansija i
4. Drugi proizvođači zvanične statistike određeni Programom zvanične statistike (Institut za javno zdravlje Crne Gore; Uprava carina; Poreska uprava; Komisija za tržište kapitala; Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore; Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore i Ministarstvo nauke).

Uprava za statistiku je glavni nosilac i diseminator statističkih podataka, kao i odgovorni stručni nosilac, organizator i koordinator sistema zvanične statistike i predstavlja zvaničnu statistiku Crne Gore u međunarodnom statističkom sistemu. Svi proizvođači zvanične statistike dužni su da, prilikom prikupljanja, proizvodnje, obrade i diseminacije statističkih podataka, primjenjuju principe zvanične statistike, kao i metodologije i standarde za proizvodnju statistike iz svoje nadležnosti, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Uprave za statistiku, radi proizvodnje transparentnih i međunarodno uporedivih podataka, u skladu sa Zakonom.

Uprava za statistiku je i tokom 2023. godine usvojila [Kriterijume za definisanje „zvanične statistike“ i „drugih proizvođača zvanične statistike“](#) sa ciljem da se utvrdi koji organ proizvodi „zvaničnu statistiku“ i koji ima mogućnost da se kvalifikuje kao drugi proizvođač zvanične statistike. Takođe, ustanovila je i mehanizam koji prati sistematičnu usklađenost drugih proizvođača zvanične statistike na bazi definicije „zvanične statistike“, koja služi kao vidljiva oznaka statističkog kvaliteta, a kojom se potvrđuje usklađenost sa Kodeksom prakse evropske statistike. Shodno tome, drugi proizvođači zvanične statistike, koji su određeni Programom zvanične statistike 2023 - 2028. godine su Institut za javno zdravlje Crne Gore i Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore.

PRILOG: Pregled realizovanih statističkih istraživanja shodno Programu zvanične statistike 2019 - 2023. godina

Naziv statističke oblasti/proizvođača zvanične statistike/ statističkog istraživanja
1.1. Stanovništvo
Uprava za statistiku
1. Statistika rođenih
2. Statistika umrlih
3. Statistika sklopljenih brakova
4. Statistika razvedenih brakova
5. Procjena stanovništva
6. Osnovni demografski pokazatelji
7. Statistika unutrašnjih migracija
8. Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 2021. godini
9. Statistika nelegalnih migracija
10. Statistika azila
11. Gender statistika
Uprava za statistiku u saradnji sa naučno-istraživačkom zajednicom
12. Indeks aktivnog starenja
1.2. Tržište rada
Poreska uprava
13. Statističko istraživanje o osiguranicima zaposlenima
Uprava za statistiku
14. Anketa o radnoj snazi (ARS)
15. Statističko istraživanje o zaradama zaposlenih
16. Statističko istraživanje o osiguranicima - zaposleni po djelatnostima i opštinama
17. Statističko istraživanje o troškovima rada
18. Istraživanje o strukturi zarada
1.3. Obrazovanje i doživotno učenje
Uprava za statistiku
19. Statističko istraživanje za predškolsko vaspitanje i obrazovanje
20. Statistika osnovnog obrazovanja
21. Statistika osnovnog obrazovanja za odrasle
22. Statistika srednjeg obrazovanja
23. Statističko istraživanje za upis studenata (osnovne studije)
24. Statističko istraživanje za diplomirane studente (osnovne studije)
25. Statističko istraživanje za magistre nauka i specijaliste
26. Statističko istraživanje o upisu na postdiplomske i doktorske studije
27. Statističko istraživanje za doktore nauka
28. Statističko istraživanje o akademskom, stručnom osoblju i strukturi visokoškolskih organizacija
29. Statističko istraživanje domova učenika i studentskih domova
1.4. Zdravstvo
Fond za zdravstveno osiguranje

30. Izveštaj o osiguranim licima po međunarodnim ugovorima o socijalnom osiguranju
31. Izveštaj o prihodima i izdacima Fonda za zdravstveno osiguranje
Institut za javno zdravlje Crne Gore
32. Izveštaj o kadrovima u zdravstvu
33. Izveštaj o porođajima
34. Izveštaj o prijavljenim slučajevima i epidemijama zaraznih bolesti
35. Izveštaj o organizaciji i radu bolnica
36. Izveštaj o izvršenim obaveznim imunizacijama protiv zaraznih bolesti
37. Izveštaj o liječenim pacijentima u ustanovama bolničke zdravstvene zaštite
38. Izveštaj o radu i utvrđenim bolestima i stanjima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti
39. Izveštaj o prekidima trudnoće
40. Izveštaj o higijenskoj ispravnosti vode za piće
41. Izveštaj o bezbjednosti namirnica i o zdravstvenoj ispravnosti predmeta opšte upotrebe
1.5. Prihodi i potrošnja
Uprava za statistiku
42. Anketa o potrošnji domaćinstava
43. Minimalna potrošačka korpa
44. Statistika prihoda i uslova života
1.6. Socijalna zaštita
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja
45. Izveštaj o korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja (mjesečno)
46. Izveštaj o korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja (godišnje)
Uprava za statistiku
47. Korisnici materijalnih davanja socijalne i dječije zaštite
48. Korisnici usluga smještaja u ustanovama socijalne i dječije zaštite
49. Socijalna zaštita u Crnoj Gori - ESSPROS
Uprava za statistiku u saradnji sa naučno-istraživačkom zajednicom
1.7. Pravosuđe i kriminalitet
Uprava za statistiku
50. Statističko istraživanje o maloljetnim licima protiv kojih je postupak po krivičnoj prijavi i pripremni postupak završen.
51. Statističko istraživanje o maloljetnim licima prema kojima je krivični postupak pred vijećem pravosnažno završen
52. Statističko istraživanje o punoljetnim licima protiv kojih je postupak po krivičnoj prijavi i prethodni postupak završen
53. Statističko istraživanje o punoljetnim licima protiv kojih je krivični postupak pravosnažno završen
1.8. Kultura
Uprava za statistiku
54. Statistika elektronskih medija
55. Statistika kulture po oblastima
2.1. Makroekonomija
Uprava carina
56. Pregled naplate prihoda Uprave carina
Uprava za statistiku

57. Praćenje kvartalnih indikatora za potrebe obračuna kvartalnog BDP-a
58. Obračun godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda po potrošnoj metodi
59. Obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda po potrošnoj metodi
60. Obračun godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda po proizvodnoj metodi
61. Obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda po proizvodnoj metodi
62. Obračun godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda po prihodnoj metodi
63. Obračun godišnjeg Bruto nacionalnog dohotka
64. Formiranje integrisanog sistema za kompilaciju tabela ponude i upotrebe
65. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda po prihodnoj metodi
66. Formiranje okvira i elemenata potrebnih za izradu nefinansijskih sektorskih računa
67. Formiranje elemenata potrebnih za obračun godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda po proizvodnoj metodi
68. Formiranje elemenata potrebnih za obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda po proizvodnoj metodi
69. Formiranje elemenata potrebnih za obračun godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda po potrošnoj metodi
70. Formiranje elemenata potrebnih za obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda po potrošnoj metodi
2.2. Statistika državnih finansija, monetarna i finansijska statistika
Centralna banka Crne Gore
71. Statistika ostalih finansijskih institucija
72. Statistika kamatnih stopa
73. Statistika monetarnih finansijskih institucija
74. Međunarodna investiciona pozicija Crne Gore
75. Istraživanje o međunarodnim transakcijama povezanim sa građevinskim uslugama
76. Istraživanje o kratkoročnim komercijalnim kreditima
77. Statistika stranih direktnih investicije u ukupnoj industriji
78. Statistika spoljnog duga
Komisija za tržište kapitala
79. Analiza finansijskih instrumenata
80. Analiza kolektivnih investicionih šema
81. Berzansko poslovanje
Ministarstvo finansija
82. Izveštaj o državnom dugu
83. Analiza statistike državnih finansija
84. Izveštaj o javnom dugu
85. Tabela primitaka i izdataka javnog sektora (po ekonomskoj klasifikaciji na kvartalnom nivou)
86. Glavni agregati primitaka i izdataka javnog sektora
Poreska uprava Crne Gore
87. Godišnja prijava poreza na dohodak fizičkih lica
88. Prijava poreza na dobit pravnih lica
89. Mjesečna prijava na dodatu vrijednost
90. Registracioni podaci o pravnim i fizičkim licima - poreskim obveznicima
91. Finansijski izvještaji preduzetnika (Bilans stanja i Bilans uspjeha)
92. Finansijski izvještaji preduzeća (Bilans stanja, Bilans uspjeha i Statistički aneks)
2.3. Poslovna statistika
Uprava za statistiku

93. Strukturno istraživanje o poslovanju preduzeća
94. Investicije u osnovna sredstva
95. Industrijska proizvodnja (PRODCOM)
96. Indeks proizvodnje i prometa u industriji
97. Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda
98. Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda za izvoz
99. Indeks cijena industrijskih proizvoda iz uvoza
100. Cijene stanova u novogradnji
101. Potrošnja građevinskog i pogonskog materijala
102. Građevinski radovi
103. Građevinska aktivnost
104. Porušene zgrade sa stanovima
105. Građevinske dozvole i prijave radova
106. Indeks prometa u trgovini na malo
107. Promet u trgovini na veliko
108. Indeks cijena usluga
109. Indeks prometa u uslugama
110. Istraživanje o preduzećima koja imaju jedinice u sastavu
111. Istraživanje o poslovanju velikih i srednjih preduzeća
112. Promet u trgovini na malo prema robnim grupama
113. Istraživanje o strukturi mikro i malih preduzeća
2.4. Spoljna trgovina roba - usluga i bilans plaćanja
Centralna banka Crne Gore
114. Istraživanje o kreditnim poslovima rezidenata sa inostranstvom (godišnje)
115. Istraživanje o kreditnim poslovima rezidenata sa inostranstvom (kvartalno)
116. Platni bilans Crne Gore
117. Istraživanje o poslovima direktnih ulaganja sa inostranstvom (godišnje)
118. Istraživanje o poslovima direktnih ulaganja sa inostranstvom - (kvartalno)
Uprava za statistiku
119. Spoljnotrgovinska robna razmjena Crne Gore
120. Indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza roba
121. Spoljnotrgovinska razmjena Crne Gore prema karakteristikama preduzeća - TEC
122. Spoljnotrgovinska razmjena Crne Gore u fakturnoj vrijednosti - TIC
123. Statistika stranih filijala (unutrašnja i spoljna)
2.5. Cijene
Uprava za statistiku
124. Indeks potrošačkih cijena
125. Harmonizovani indeks potrošačkih cijena
126. Harmonizovani indeks potrošačkih cijena u administrativnim cijenama
127. Bruto domaći proizvod i stvarna individualna potrošnja po stanovniku, prema standardu kupovne moći
128. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Pariteta kupovne moći: istraživanje "Građevinarstvo"
129. Indeks cijena stambenih objekata
130. Harmonizovani indeks potrošačkih cijena u stalnim poreskim stopama

131. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Pariteta kupovne moći: istraživanje "Mašine i oprema"
132. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Pariteta kupovne moći: istraživanje "Potrošna dobra"
3.1. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
Uprava za statistiku
133. Izveštaj o poljoprivrednim preduzećima i zemljoradničkim zadrugama
134. Izveštaj o veterinarstvu
135. Istraživanje o ostvarenim prinosima ranih usjeva
136. Istraživanje o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa
137. Istraživanje o površinama i zasadima na kraju prolječne sjetve
138. Izveštaj o stočarstvu poljoprivrednih gazdinstava - Anketa o broju stoke
139. Izveštaj o klanju stoke i živine u klanicama
140. Izveštaj o klanju stoke i živine u klanicama (administrativni izvor)
141. Izveštaj o trgovini piladima
142. Izveštaj o ulazu sirovog mlijeka (kravlje mlijeko) i dobijeni mliječni proizvodi
143. Izveštaj o ulazu sirovog mlijeka i dobijenim mliječnim proizvodima
144. Bruto domaća proizvodnja mesa
145. Izveštaj o ribarima i ribolovnim sredstvima u morskom ribarstvu
146. Izveštaj o ribarstvu na rijekama i jezerima
147. Izveštaj o morskom ribolovu
148. Izveštaj o uzgoju ribe i školjaka u marikulturi
149. Izveštaj o uzgoju ribe u ribnjacima - akvakultura
150. Statistika organske proizvodnje
151. Istraživanje o prometu pesticida
152. Agroekološki indikatori – razvoj i uspostavljanje sistema statistike agroekoloških indikatora
153. Statistika šumarstva
154. Računi u šumarstvu
155. Agromonetarna statistika
3.2. Energetika
Uprava za statistiku
156. Bilans naftnih derivata
157. Bilans uglja
158. Bilans drvnih goriva
159. Bilans električne energije
160. Kompleksni energetski bilans
161. Kratkoročna statistika energetike
162. Cijene energije u domaćinstvima i industriji
3.3. Saobraćaj
Uprava za statistiku
163. Izveštaj o prometu na aerodromima
164. Izveštaj o aerodromskoj infrastrukturi i prometu na aerodromima
165. Izveštaj vazdušnog saobraćaja
166. Izveštaj o infrastrukturi i prometu u vazdušnom saobraćaju
167. Izveštaj o prevozu putnika i robe u željezničkom saobraćaju

168. Istraživanje o željezničkoj infrastrukturi
169. Istraživanje o putničkom drumskom saobraćaju
170. Istraživanje o lokalnom saobraćaju
171. Istraživanje o teretnom drumskom saobraćaju
172. Izveštaj o putevima i mostovima
173. Izveštaj o registrovanim dramskim motornim i priključnim vozilima
174. Izveštaj o broju saobraćajnih nezgoda
175. Izveštaj o dolascima i odlascima brodova u lukama
176. Izveštaj o trgovačkoj mornarici
177. Izveštaj o pretovaru u lukama
178. Izveštaj o kapacitetu pretovarnih sredstava u pomorskom saobraćaju
179. Izveštaj o prevozu putnika i robe u pomorskom saobraćaju
180. Izveštaj o pomorskom prevozu - stanje inventara
181. Izveštaj o poštanskim i telekomunikacionim uslugama
182. Izveštaj o poštanskoj i telekomunikacionoj mreži
183. Istraživanje o prometu putnika i robe na aerodromima po parovima aerodroma
3.4. Turizam
Uprava za statistiku
184. Kružna putovanja stranih brodova
185. Nautički turizam
186. Istraživanje o dolascima i noćenjima turista, ukupno
187. Dolasci i noćenja turista u kolektivnom smještaju
188. Dolasci i noćenja turista u individualnom smještaju
189. Satelitski računi u turizmu
3.5. Nauka, tehnologija i inovacije
Uprava za statistiku
190. Inovativne aktivnosti preduzeća - probno
191. Istraživanje o upotrebi informaciono - komunikacionih tehnologija u domaćinstvima i od strane pojedinaca
192. Istraživanje o upotrebi informaciono - komunikacionih tehnologija u preduzećima
4.1. Životna sredina
Uprava za statistiku
193. Statistika voda
194. Statistika otpada
195. Računi u životnoj sredini
4.2. Regionalne i geoprostorne statističke informacije
Uprava za statistiku
196. Indikatori održivog razvoja sa EU liste
197. Indikatori održivog razvoja sa UN liste